

SOTILASAIKAKAUSLEHTI

01/2022

UPSEERILIITTO.FI

Kazakstanin vuosi alkoi kapinalla

> Sivu 36

Uupumisesta ei uskalleta puhua

> Sivu 26

TEEMA:
TYÖAIKA &
JAKSAMINEN

Kohti uutta

Puolustusvoimien Vesa Virtanen ja Upseeriliiton
Ville Viita kohtaavat tiukassa keskustelussa
uudesta henkilöstöstrategiasta ja työehdoista. > Sivu 12

TOIMITUS

Julkaisija

Upseeriliitto ry
www.upseeriliitto.fi

Vastaava päätoimittaja

Martti Lehto
puh. 040 525 6630
lehto.martti@kolumbus.fi

Toimitussihteeri, lehden taitto

Marko Varama
puh. 040 844 8255
varama@upseeriliitto.fi

Toimittajat

2. pääkirjoitus – Ville Viita
Historia – Ohto Manninen
Polttopiste – Juha-Antero
Puistola
Sotatekniikka – Jyri Kosola

Toimituksen osoite

Laivastokatu 1 B, 00160 Helsinki

Ilmoitustilan myynti

Juha Halminen
puh. 050 592 2722
Hämeentie 7, 30100 Forssa
juha.halminen@kolumbus.fi

Tilaushinnat

Vuosikerta 6 numeroa) 40 euroa.
Irtonumerot 8 euroa + posti-
maksu.
Osoitteenmuutokset ja tilaukset:
Toimituksen sihteeri Erja Elopuro
puh. 040 537 1799
elopuro@upseeriliitto.fi

Aikakausmedia ry:n jäsen
ISSN 0038-1675

Kansikuva:

Puolustusvoimia ja Upseeriliittoa
yhdistää maanpuolustus.
Kuva: Aleksi Poutanen

AO-Paino 2022

SOTILASAIKAKAUSLEHTI 01/2022

> SISÄLTÖ

PÄÄKIRJOITUKSET

Paras hävittäjä valittiin > S. 5

Martti Lehto, päätoimittaja

Liittoutumisen vaikutuksiin on valmistauduttava > S. 7

Ville Viita, puheenjohtaja

EDUNVALVONTA

Neuvottelukierros on käynnissä > S. 10

Valtion sopimusneuvottelut

Miten virkaehtosopimukset syntyvät > S. 22

Kuka, missä ja kenen kanssa?

Erillään asumisen sietämätön keveys > S. 24

Muutto- ja siirtosopimusten kehittäminen

Yläkerran kestävyys puntarissa > S. 25

”Uusi normaali” tuli ja meni

KOLUMNI

Työssä jaksaminen tuo turvaa > S. 35

Sture Fjäder, Akavan puheenjohtaja

PALSTAT

Oskari > S. 39

Polttopiste > S. 44

Sumujen saari

Kirjat > S. 46

- Risto Hauvonen: Kekkosen ja Sorsan kriisivuosisikymmen.
- Esa Sirén, Jukka Kuhanen: Sodan tarinat. Rukajärvi 1941–1944.

Historia > S. 49

Viipurin pamaus

Sotatekniikka > S. 56

Taistelukentän digitalisaatio

Upseeriliitolta > S. 59

Uutisia, jäsenedut ja -palvelut, toimiston yhteystiedot

TEEMA

Uusi avaus

Puolustusvoimien henkilöstöpäällikkö Vesa Virtanen ja Upseeriliiton puheenjohtaja Ville Viita keskustelevalle muun muassa uudesta virkaehtosopimusneuvottelusta, Puolustusvoimien henkilöstöstrategiasta ja henkilöstön riittävästä ja jaksamisesta.

> s.12

"Kyllä minä jaksan"

Kapteeniluutnantti Toni Arosuvi kertoo rohkeasti omasta työuupumuksestaan.

> s.26

MUUT ARTIKKELIT

Kazakstan tulossa

Kapinointi alkoi vuoden alussa

> s.26

Kiina järkyttää globaalia voimatasapainoa

Kiina vahvistaa vaikuttamistaan

> s.40

Varjoja paratiisissa

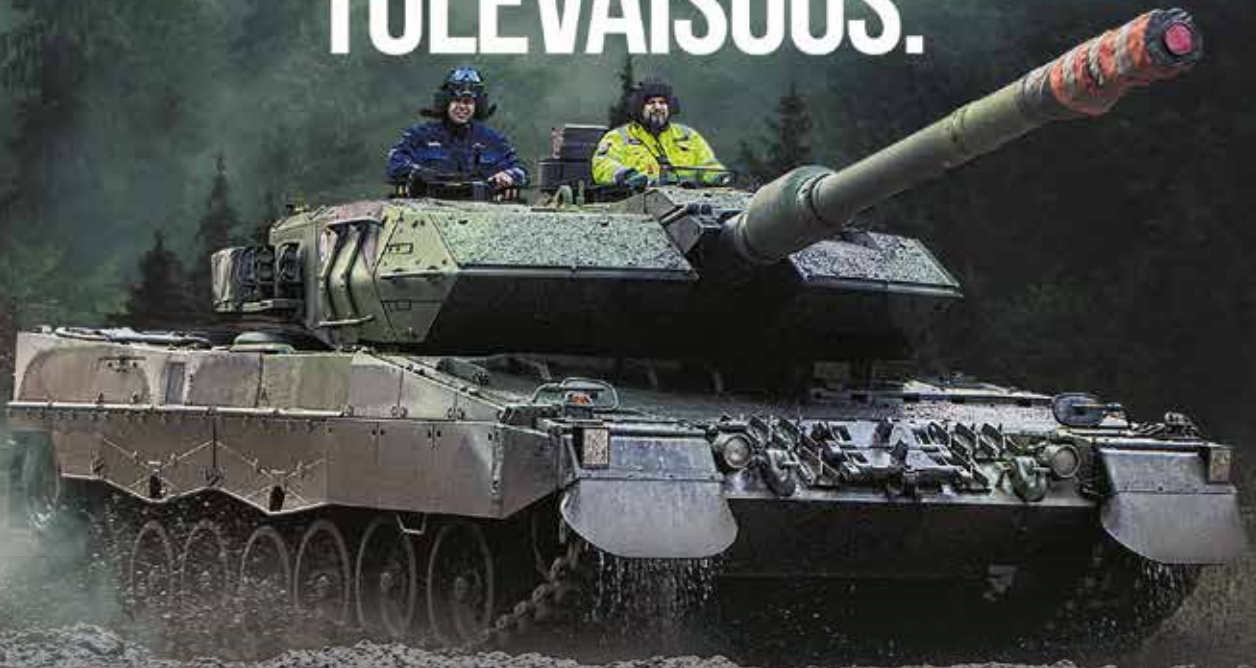
Väkivaltaiskut turismin uhkana

> s.52

Millog

YHDESSÄ PAREMPI JA TURVALLINEN TULEVAISUUS.

Turvaa kaluston koko elinjaksole.

Millog ylläpitää maa- ja merivoimien kalustoja sekä ilmavoimien valvontajärjestelmiä niin normaali- kuin poikkeusoloissa.

millog.fi f \ \

Martti Lehto, Eversti, ST

Paras hävittäjä valittiin

Valtioneuvosto päätti joulukuussa 2021 F/A-18 Hornet-hävittäjien korvaajaksi Lockheed Martin F-35A Lightning II monitoimihävittäjän.

Perusteluiden mukaan F-35A kokonaisuu-
den suorituskyky todettiin parhaimmak-
si, kun sitä analysoitiin 2030-luvun toi-
mintaympäristöön asetettuja vaatimuk-
sia vasten. Hävittäjäjärjestelmän ope-
raatiokyvyt ilmataistelussa, tehtävissä selviytymi-
sessä ja tiedustelussa olivat parhaat. Myös sen tule-
vaisuuspotentiali arvoitiin parhaaksi.

Hävittäjähankintoihin liittyvä turvallisuuspoliit-
tinen muutos tehtiin jo Hornet-hankinnan yhteydes-
sä. Joulukuussa 1988 Ilmavoimat sai luvan aloittaa
uuden hävittäjähankinnan ja seuraavana vuonna
avauskirjeet lähtivät Ranskaan, USA:aan, Ruotsiin ja
Neuvostoliittoon. Perusajatus oli jatkaa kylmän so-
dan perinnettä – koneet hankitaan sekä idästä että
lännestä. Neuvostoliiton romahdus muutti asetel-
maa ja hankinnassa päädyttiin yhden konetyypin
valintaan.

Hornet-hankinnan yhteydessä todettiin, että
Ilmavoimien historiassa ensimmäistä kertaa
hävittäjähankinta tehtiin ensisijaisesti suori-
tuskyvyn perusteella, ei poliittisen tarkoituksenmu-
kaisuuden perusteella.

Ilmataistelukykyyn perustuvat suoritusarvot te-
kivät F-18:sta voittajan ja lisäksi siinä nähtiin pal-
jon kehityspotentialia. Tuohon saakka Ilmavoimi-
en heikkoutena oli offensiivisen vastailmatoimin-
nan puute ts. kyky kauaskantoiseen vaikuttamiseen.
Hornetteihin hankittiinkin elinkaaripäivitysten yh-
teydessä ns. stand-off-aseita, joita voidaan käyttää

kaukaa vastustajan torjunnan ulkopuolelta ja si-
ten vaikuttaa lamauttavasti sen hyökkäysarsena-
aliin. Tuolloin Yhdysvalloilla oli tarjota kehittynein
lavetti ja siihen tehokas aseistus. F-35 hävittäjän va-
linta toteutti samaa ”suorituskyky edellä” -linjaa. Jo
Hornettiin hankittiin AGM-158 JASSM pitkän kanta-
man ilmasta maahan -risteilyohjus ja F-35 tullaan
varustamaan yli 900 km kantavalla JASSM-ER versi-
olla. Kun tähän lisätään JSM-risteilyohjus ja SDB-lii-
topommit F-35:sta on häiveominaisuuksineen muo-
dostumassa kynnysasejärjestelmä, jolla luodaan
hyökkäyksen ennaltaehkäisykykyä, vahvennetaan
maamme puolustuksen uskottavuutta ja kasvate-
taan torjuntakykyä merkittävästi.

Suomella on kansallisessa muistissa talviso-
dan kokemukset. 1930-luvulla tehokkaan il-
ma-aseen kehittämistä hankaloitti sisäinen
kiistely hävittäjien, pommittajien ja syöksypommit-
tajien välillä sekä kysymys maa- vai vesilentoko-
neista. Vuonna 1936 oli lähetetty yhteensä 26 tar-
jouspyyntöä eri valmistajille. Määräaikaan mennes-
sä saatiin tarjous vain 7 koneesta. Olimme myöhäs-
sä. Kenraaliluutnantti H Österman totesi aikanaan,
että ”Jo vuonna 1938 yleinen tilanne oli niin kiris-
tynyt, ettei mitään suurempia aseistus- ja varustus-
määriä voitu laskea saatavan ulkomailta. Vain toi-
sen luokan tuotteita saattoi ehkä saada.” Laajem-
minkin Puolustusvoimiamme vaivannut ”malli Ca-
jander” jätti jäljen kollektiiviseen muistiimme.

Meidän tulee siksi pitkäjänteisesti kehittää ilma-
puolustuksemme kokonaissuorituskykyä, jonka tu-
lee olla laadullisesti olla vastustajaa kehittyneem-
pi. Vain näin voidaan ennaltaehkäistä ja tarvittaes-
sa torjua Suomeen ilmasta kohdistuvat hyökkäykset
sekä turvata alueellinen koskemattomuus ilmatilas-
sa. Lisäksi F-35 hankinnan myötä saatava voimakas
kumppanuus lisää osaltaan kansallisen puolustuk-
semme suorituskykyä. ■

JYU. Since 1863.

JYU. IT'S ABOUT SECURITY

Teknologian kehitys, globalisaatio ja niistä seuraava maiden keskinäisriippuvuus niin taloudessa, kriisien hallinnassa kuin turvallisuudessaakin ovat luoneet tarpeen monitieteiselle turvallisuuden ymmärtämiselle ja ennakkoinnille. Keskeistä on paitsi ymmärtää nykyistä digitaalista ympäristöä, niin myös pystyä keräämään, analysoimaan ja hyödyntämään sitä koskevaa tietoa.

Jyväskylän yliopiston **turvallisuuden ja strategisen analyysin maisteriohjelma** vastaa tähän uudenlaisen osaamisen ja asiantuntijoiden tarpeeseen. Maisteriohjelmasta valmistuu asiantuntijoita, jotka ymmärtävät ja osaavat analysoida turvallisuuteen vaikuttavia ilmiöitä.

Opinnoissa käsitellään turvallisuutta ja sen muutosta, kriisejä ja konflikteja sekä teknologian kehittymisen ja globalisaation merkitystä niihin. Keskeinen

osa opintoja on myös strateginen tiedustelu: ohjelma tarjoaa valmiudet turvallisuuteen liittyvän tiedon hankintaan ja analysointiin niin, että turvallisuusympäristön ymmärtäminen ja hallinta on mahdollista.

Maisteriohjelmaan voi hakea vähintään alemman korkeakoulututkinnon tai sitä vastaavan tutkinnon suorittanut. Soveltuvia pohjatutkintoja ovat esim. upseerin ja sotatieteiden kandidaatin tutkinnot.

Maisteriohjelman valitaan opiskelijoita valintako-keella ja suoravalinnalla. Etukäteen julkaistavaan aineistoon perustuva valintakoe järjestetään Jyväskylässä 30.5.2022.

Maisteriohjelman opinnot toteutetaan pääosin monimuoto-opintoina, joissa yhdistetään kontakti- ja verkko-opetusta. Opiskella voi myös työn ohella ja tutkinnon suorittaa 2-4 vuoden aikana.

Hakuaika koulutuksiimme on **16-30.3.2022**. Haku tapahtuu osoitteessa opintopolku.fi, josta löydät myös valintaperusteet. Voit suorittaa tiedekuntamme opintoja myös erillisinä opintoina. Tarkista hakuajat erillisiin opintoihin osoitteesta r.jyu.fi/avoinit. Lisätietoja kaikista koulutuksistamme ja opinnoistamme saat verkosta osoitteesta www.jyu.fi/it ja sähköpostitse osoitteesta it-studyaffairs@jyu.fi. Tervetuloa opiskelemaan!

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
INFORMAATIOTEKNOLOGIAN TIEDEKUNTA

Ville Viita, Everstiluutnantti

Liittoutumisen vaikutuksiin on valmistauduttava

Suomen turvallisuuspoliittinen tilanne on muuttunut nopeasti muutamassa kuukaudessa.

Venäjän uhka tunnistetaan, mutta uuden etupiirijattelun ja turvallisuusteknisten vaatimien olivat yllätys. Kriisi saavutti myös Suomen ja Ruotsin, joten nyt koetellaan meidänkin turvallisuuspoliittista liikkumavaraamme. Häiriötilanne voi kestää pitkään, mikä käynnisti laajan yhteiskunnallisen keskustelun Nato-jäsenyydestä.

Suomi ei voi toimia yksin, vaan tarvitsemme liittolaisten apua. Suomella on ulko- ja turvallisuuspolitiikassa edessään liittoutuminen ja uudenlainen kansainvälinen yhteistyö. Se voi olla Nato-jäsenyys, Euroopan Unionin sotilaallisen rakenteen kehittäminen tai puolustusliitto Ruotsin kanssa. Turvatakuita voi hakea myös kahdenvälisillä sopimuksilla.

Liittoutuminen ei ole vaihtoehto omalle puolustusjärjestelmälle, vaan se lisää suorituskykyä. Onneksi kykymme ja valmiutemme on vahva kaikissa puolustushaaroissa. Olemme hyvä ja yhteensopiva kumppani Nato-maille. Emme purkaneet puolustusjärjestelmää ja asevelvollisuutta kuten Ruotsi vuosina 2009–2010.

Puolustusvoimissa on aloitettava valmistelu, mitä liittoutuminen tarkoittaa henkilöstölle. Arvioiden mukaan kansainvälisten tehtävien lisätarve on 100–200. Pienelle armeijalle tämä on merkittävä panostus, koska jo tällä hetkellä upseerivaje on 300 tehtävää.

Upseeriston valmius ja ammattitaito kansainvälisiin tehtäviin on hyvä. palvelussuhteen ehdot on

kuitenkin saatava paremmalle tasolle. Upseerin perhe muuttaa komennustehtävissä mukana, ja puolissollakin on työura. Tässä yhteydessä on käsiteltävä myös vaikea aihe: riittääkö vapaaehtoisia vai tulee-ko osa ulkomaan tehtävistä olla pakollisia.

Myös valmius- ja päivystysjärjestelmän kyky on turvattava. On selvää, että henkilöstö ei jaksaa ja motivoitu, jos valmius- tai rotaatiotehtävistä ei palauduta. Joukon taistelukyky on pystyttävä palauttamaan operaation jälkeen.

Upseeriliitto on selvittänyt jäsentensä kantaa liittoutumiseen turvallisuuspolitiikkaan keskittyvissä jäsenkyselyissä. Upseerit ovat van- kasti Naton kannalla. Vuoden 2019 kyselyssä käsitel- tiin myös Nato-optiota. Silloin 58 prosenttia upsee- reista ei uskonut, että Nato-optio mahdollistaa no- pean jäsenyyden, jos tarve tulee. Itse liittoutumisen kannatus on ollut aina vahvaa. Mitä ylemmäksi so- tilasarvoissa mennään, niin sitä enemmän liittoutu- mista kannatetaan.

Marraskuussa 2021 tehdyssä kyselyssä 65 pro- senttia jäsenistä vastasi, että Suomen tulisi liittyä sotilasliitto Naton jäseneksi lähimmän viiden vuo- den aikana. Uhkan osalta tilanne ei ole muuttunut. 95 prosenttia vastaajista sanoo Venäjän olevan Suo- men suurin turvallisuuspoliittinen uhka.

Jäsenkyselyt ovat tärkeä keino selvittää upsee- rien mielipiteitä. Kiitos kaikille kyselyyn vastanneil- le. Upseerin asiantuntijuudella on nyt erityisesti tar- vetta. ■

”KANSAINVÄLISTEN TEHTÄVIEN LISÄTARVE ON 100–200.”

Kasvu Suomessa jatkuu vahvana

Jo yli 75 vuoden ajan Suomi on ollut Saabille yksi tärkeimmistä yhteistyökumppaneista, ja käytössä olevien tuotteiden kirjo on tänäkin päivänä laaja; ohjuksista, aseista, tutkista ja johtamisjärjestelmistä aina edistyskellisiin koulutussimulaattoreihin.

Suomen merivoimien tekemien isojen tilauksien ja suuren maailmanlaajuisen tilauskannan ansiosta olemme kasvaneet voimakkaasti, ja meillä on jatkuva tarve rekrytoida osaavaa henkilöstöä maissa, joissa meillä on merkittävää toimintaa. Strategiamme on toimia "maailmanlaajuisesti, mutta paikallisesti" ja laajentaa tutkimus- ja kehitystyötä maihin, joissa on korkea teknologisen osaamisen taso. Siksi Suomi on yksi maista, joihin jatkossa keskitämme investointejamme ja kasvuamme.

Lue lisää osoitteessa www.saab.fi

Luonnoksia
Sotilasaikakauslehden
uudesta visuaalisesta
ilmeestä.

Sotilasaikakauslehti uudistui

SAL kehittyi vahvemmin Upseeriliiton strategiaa palvelevaksi ammattilehdeksi.

LEHDELLE MERKITTÄVIÄ tehtäviä ovat asiantuntijatiedon välittäminen, liitolle tärkeiden aiheiden näkyvyyden kasvattaminen, jäsenistön sitouttaminen ja yhteishengen luominen sekä yhteiskunnallinen vaikuttaminen erityisesti liiton edunvalvonnan näkökulmasta.

Tavoitteena on ollut kehittää lehteä laadukkaammaksi sekä journalistisen sisällön että ulkoasun osalta. Painetun lehden tulee olla jäsenistölle houkutteleva ja konkreettisesti saatava jäsenetu. Nykyisen laajan informaatiotulvan aikana lukija lukee lehdestä yleensä vain sitä, mikä on hänestä kiinnostavaa. Sisällön pitää siis olla tasokasta ja helpolukuista.

UUDISTETUN LEHDEN näkyvin muutos on vuodesta 1978 julkaistujen keltaisten sivujen poistuminen erillisenä liitteenä ja niiden sisällön si-

joittaminen lehden eri osiin. Näin edunvalvonnan tiedottaminen integroidaan kiinteäksi osaksi lehteä.

Vakiokolumnistien tilalle tulee vaihtuvia kolumnisteja järjestötoiminnan, edunvalvonnan ja turvallisuuden aloilta. Eversti evp. Sampo Ahto päättää vuonna 1980 alkaneen työnsä kirjallisuuspalstan pitäjänä, mutta jatkaa kirjoittamista tilanteen mukaan. Hänelle kuuluu suuri kiitos kuluneista vuosista.

Uusiin tehtäviin palsta päättyy, koska tietosuoja-asetuksen vaatimukset ovat tehneet sen julkaisemisen kovin vaikeaksi.

UUDISTUKSESSA VAKIOIDAAN kirjoitusten ja palstojen formaatti ja pituudet. Nykyään suositaan enemmän moninaisia, mutta lyhempiä juttuja. Näin lehden kokonaissivumäärä saadaan vakioitua. Vakioinnin avulla saadaan myös tilaa kuville, grafiikalle ja nostoille. Visuaalisuudella tuetaan tekstiä ja jutun sisältöä. Digitalisaatioissa muuttuvat lähinnä median jakelukanavat, eivät niinkään sen sisällöt, käyttötarkoitukset tai merkitys. Lehti uudistus on osa Upseeriliiton viestin-

nän kokonaisuudistusta, jossa on mukana kotisivujen uudistus sekä verkkotiedottaminen jäsenistölle ja osastoille.

Lehti ilmestyy joka toinen kuukausi. Liiton edunvalvonnan nopeaa ja ajantasaista viestintää lisätään verkkosivuilla ja sosiaalisessa mediassa. Sotilasaikakauslehti ja digitaalinen tiedottaminen muodostavat kiinteän ja toisiaan täydentävän alustan liiton viestinnässä ja vaikuttamisessa. Upseeriliitto tuo viestinnällä esille kuvan vaikuttavasta ja jäsenten keskuudessa toimivasta edunvalvontajärjestöstä.

UUDISTUKSEN TAVOITTEENA on palvella lehden tavoitteiden, arvojen ja lukijoiden tarpeiden lisäksi liiton edunvalvonnan tarpeita. Lehden tavoitteena on edelleen tukea liiton tarkoitusperiä olemalla sisällöltään ja ulkoasultaan tärkeä turvallisuuspolitiikan ja sotilasalan julkaisu. Lehden avulla välitetään lukijoille myönteinen kuva ammattitaitoisesta upseeristosta ja sen etujärjestöstä Upseeriliitosta. ■

PUHEENJOHTAJA VILLE VIITA
PÄÄTOIMITTAJA MARTTI LEHTO

Neuvottelukierros on käynnissä

Valtion sopimusneuvottelut Työaikamääräykset, työhyvinvointi, ostovoima

VALTION PÄÄSOPIJAJÄRJESTÖJEN

(JUKO, JHL ja Pro) edustajat tapasivat tammikuun puolessa välissä valtion työmarkkinalaitoksen edustajat neuvotteluiden aloittamiseksi.

Tapaamisessa työntekijä- ja työnantajaosapuolet esittelivät keskeisimmät sopimustavoitteensa. Pääsopijajärjestöt tavoittelevat muun muassa ostovoimaa parantavaa yleiskorotuspainotteista palkkaratkaisua, parannuksia työaikamääräyksiin ja palkkausjärjestelmien kehittämistä. Lisäksi tavoitteina ovat työhyvinvoinnin parantaminen, tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen ja perheväylien pidentäminen.

Työnantajan tavoitteissa oli mainittu luonnollisestikin maltillinen palkkaratkaisu. Seuraavissa tapaa-

The screenshot shows a news article from the website of the Finnish Federation of Trade Unions (SST). The article is titled "VES-neuvotteluissa tavoitellaan parannusta työaikamääräyksiin ja palkkaukseen" (In VES negotiations, improvements are sought in working time regulations and wages). The article is dated 21.1.2022. The text mentions that the VES negotiations are progressing well and that the parties are working towards improving working conditions and wages. The article is written in Finnish and is part of a series of news items related to the negotiations.

misissa osapuolet tarkentavat tavoitteitaan yksityiskohtaisemmin.

Neuvotteluiden edistymistä voi seurata järjestöjen kotisivuilta ja some-kanavista.

www.upseeriliitto.fi
www.juko.fi
www.akava.fi
[Facebook ja Twitter](#)

JUKOLle neljä varapuheenjohtajaa

Julkisalan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKOn puheenjohtajisto kokoontuu hallituksen puheenjohtajan **Olli Luukkaisen** johdolla. Hänen lisäksi puheenjohtajiston muodostavat neljä varapuheenjohtajaa. Puheenjohtajisto valmistelee ja toimeenpantaa hallituksen sille antamat asiat.

JUKOn hallitus valitsi kokouksessaan 27. tammi-kuuta varapuheenjohtajiksi Suomen Lääkäriliiton neuvottelujohtaja **Laura Lindholm**, Tieteentekijöiden liiton toiminnanjohtaja **Johanna Moision**, Suomen Laki-

miesliiton toiminnanjohtaja **Jore Tilanderin** ja Upseeriliiton puheenjohtaja **Ville Viidan**.

Puheenjohtajana toimiva Opetusalan Ammattijärjestö OAJ:n puheenjohtaja Olli Luukkainen valittiin JUKOn puheenjohtajaksi liittokokouksessa 9. joulukuuta 2021.

JUKO[®]
Julkisalan koulutettujen
neuvottelujärjestö

NEXT GENERATION MISSILES FOR A NEXT GENERATION FIGHTER

Meteor and SPEAR provide F-35 with true next generation combat capability. With a No Escape Zone many times greater than any other Air-to-Air Missile, Meteor has totally changed the rules of air combat. There is no escape! SPEAR family offers exceptional Air-to-Ground precision strike flexibility – in all weathers.

**SECURING
THE SKIES**

**PROTECTING
YOUR ASSETS**

**MASTERING
THE SEAS**

**COMMANDING
THE COMBAT ZONE**

Uusi avaus

Puolustusvoimien henkilöstöpäällikkö **Vesa Virtanen** ja Upseeriliiton puheenjohtaja **Ville Viita** keskustelevat virkaehtosopimusten neuvottelukierroksesta ja Puolustusvoimien uudesta henkilöstöstrategiasta. Uusia avauksia tarvitaan ja niitä myös peräänkuulutetaan.

TEKSTI JUHA SÄRESTÖNIEMI

KUVAT ALEKSI POUTANEN

Puolustusvoimat toteuttaa maanpuolustusta kokonaisvaltaisesti. Henkilöstö on tärkein osa kokonaisuutta mutta ei kuitenkaan ainoa. Myös Upseeriliitto on kokonaismaanpuolustukseen sitoutunut organisaatio, mutta katsoo kokonaisuutta ensisijaisesti henkilöstön näkökulmasta. Vaikka molemmilla on lähtökohtaisesti sama tavoite, maanpuolustus, eivät intressit aina osu yhteen. Utta henkilöstöstrategiaa ja tulevaa neuvottelukierrosta istuvat pohtimaan Puolustusvoimien henkilöstöpäällikkö kenraalimajuri **Vesa Virtanen** ja Upseeriliiton puheenjohtaja everstiluutnantti **Ville Viita**.

Tuleva neuvottelukierros

Tulevaan neuvottelukierrokseen molemmat haastateltavat lähtevät hakemalla kokemuksia edellisestä neuvottelukierroksesta. Lähtökohtaisesti edellistä kierrosta pidettiin hyvänä, keskusteluja rakentavina ja työehtoja enimmäkseen onnistuneina.

Yhtenä koekenttänä työehtojen joustolle onkin ollut kahden viime vuoden aikana riehunut pandemia, joka on asettanut aivan uudenlaisia haasteita koko yhteiskunnalle.

Puolustusvoimat on kuitenkin monessa suhteessa vaikeammassa tilanteessa kuin moni siviilipuolen instanssi. Esimerkiksi verrattuna luokanopettajan työhön, varusmiesten etäkoulutus on Puolustusvoi-

mien toimintaympäristössä paljon vaikeampaa nykyisessä tilanteessa koulutuksessa käsiteltävän vaarallisen materiaalin vuoksi. Toisena esimerkkinä on tietoturvan ja suojattujen tietoliikenneyhteyksien takaaminen, jotka eivät onnistu kotiin tai mökkipaikalle. Näiden osalta etätyö on määrätyissä tehtävissä käytännössä mahdotonta. Etätyö lienee kuitenkin asia, joka nousee tulevilla neuvottelukierroksella yhdeksi keskusteltavaksi asiaksi.

Puolustusvoimissa pidetään tärkeänä kokonaisuuden ja taloudellisten reunaehtojen tarkastelua siten, että se nähdään haluttuna työpaikkana ja houkuttelee oikeanlaisia hakijoita.

Upseeriliitto kokee myös edellisen neuvottelukierroksen ja yhteistyön neuvotteluissa olleen hyvä, korostaa puheenjohtaja Viita. Hän nostaa myös esiin eron valtion muiden alojen sopimuksiin siten, että Puolustusvoimien osalta ei tavoitella vain yleiskorotuksia, vaan korotusten tulisi keskittyä sinne missä niitä tarvitaan. Erityisenä huolena viime kierroksella olivat alemmat palkkaluokat ja muuttovelvollisuuden tuomat haitat.

Tulevilla kierroksella puheenjohtaja Viita tuo esiin paikkariippumattoman työn edistämisen siten, että toimintatavoista pystytään sopimaan mahdollisimman paikallisesti, mieluiten suoraan lähiesimiehen kanssa. Pandemia on opettanut, että etätyötä voidaan tehdä laajasti. Tämä kehitys tulee huomioida myös muuttosopimuksessa ja antaa siirtyvälle enemmän joustoa, huomauttaa Viita.

Uusi henkilöstöstrategia

Puolustusvoimat laatii uuden henkilöstöstrategian tänä vuonna ja valmista on tarkoitus olla vuoden 2023 alussa. Strategian avulla varmistetaan, että henkilöstöllä on Puolustusvoimien tehtävien toteuttamisen edellyttämä kyvykkyys ja osaaminen.

Haasteena strategian luomisessa on yleisen muutosnopeuden ja ennakoimattoman kehityksen lisääntyminen. Strategiasta pyritään tekemään tiivis ja yleispätevä, sanoo kenraalimajuri Vesa Virtanen. Tästä syystä hän pitää edellistä strategiaa onnistuneena ja sanoo sen kestäneen aikaa, vaikka muutoksiakin on tullut, muun muassa Puolustusvoimien muuttuminen koulutusorganisaatiosta yhä enemmän valmiusorganisaation suuntaan.

Tiivis ja yleispätevä strategia ei kuitenkaan kerää pelkkiä kehuja Upseeriliitolta. Puheenjohtaja Viita penää jatkossa parempia mittareita, joilla strategian toteutumista voidaan seurata. Lisäksi ylätason stra-

"YHTEISKUNTA JA TEKNIikka
KEHITTYVÄT NIIN NOPEASTI, ETTÄ
PYSYÄKSEEN MUKANA ON OLTAVA
UTELIAS UUDELLE TIEDOLLE."

PUOLUSTUSVOIMIEN HENKILÖSTÖPÄÄLLIKÖ
KENRAALIMAJURI VESA VIRTANEN

Vaikka Puolustusvoimilla ja
Upseeriliitolla on molemmilla
lähtökohtaisesti sama tavoite,
maanpuolustus, eivät intres-
sit aina osu yhteen, toteavat
kenraalimajuri Vesa Virtanen
(vas.) ja puheenjohtaja Ville
Viita.

tegia voi toisinaan olla vaikeasti siirrettävissä paikalliseen tekemiseen, johon voi jäädä merkittäviä aukkoja henkilöstön osalta. Erityisesti Viita mainitsee kenttätöön, jossa kaikki mahdolliset vajeet henkilöstössä on kyettävä paikkaamaan paikallisesti.

Henkilöstöpäällikön mukaan Puolustusvoimat on tietoinen vajeista ja niihin pyritään puuttumaan. Hän korostaa, että henkilöstön kokonaisrasitus on tärkeä asia, jota seurataan erilaisilla mittareilla ja kyselyillä.

Kyselyt ja mittarit herättivät myös keskustelua molemmin puolin. Kummatkin haastateltavat totesivat, että kyselyt eivät ole täysin yhteismitallisia, eivätkä siten tuota vertailukelpoista tietoa ja saattavat johtaa erilaisen tilannekuvan syntymiseen. Kenraalimajuri Virtanen korosti Puolustusvoimien kyselyjen ja mittareiden tähtäävän pitkäaikaisten trendien seurantaan ja muutosten näkyvyyteen. Upseeriliiton kysely antaa vain hetkellisen otoksen tilanteesta. Hän toivoikin pitkäaikaisempaa vertailua Upseeriliiton kyselyille.

Upseeriliitossa asia nähdään eri tavalla. Täsmäkyselyt antavat kyseiseen asiaan juuri oikean ja oikea-aikaisen tilannekuvan, jota tulisi käyttää osana henkilöstön johtamista korostaa Viita. Lisäksi hän esitti Puolustusvoimien käyttämän tavan mitata ja purkaa työyhteisön toimivuutta työyhteisön sisällä ongelmalliseksi anonyymiteetin osalta erityisesti pienemmissä työyhteisöissä. Pienessä työyhteisössä on vaikea antaa kriittistä palautetta siten, ettei sen antajaa pystyittäisi tunnistamaan. Tämä voi aiheuttaa sen, ettei kriittistä palautetta uskalleta antaa tai pahimmillaan kriittinen palaute muodostuu antajalle urakehityksen esteeksi.

Molemmat haastateltavat olivat kuitenkin valmiita kehittämään kyselyjä ja mittareita siten, että ne olisivat paremmin vertailukelpoisia. Kenraalimajuri Virtanen esitti Upseeriliitolle kutsun tuoda uusia avauksia sekä strategiakeskusteluun että henkilöstön tuntemusten mittaamiseen, erityisesti toteuttavana osapuolena. Tahtotila henkilöstön hyvinvoinnista ja jaksamisesta on kuitenkin molemmilla yhteinen.

Henkilöstöstrategian yhtenä tärkeänä osana on myös henkilöstön riittävyys ja osaaminen. Puheenjohtaja Viita toi esiin tulevana ongelmana opistoupseerien poistumisen aktiivipalveluksesta eläköitymisen myötä ja kysymyksen siitä, miten tuo vaje paikataan?

Henkilöstöpäällikkö Virtanen sanoi henkilöstön riittävyyden olevan monipuolisesti tarkasteltavana

ja totesi nykyisen henkilöstön määrän olevan nykytehtävillä ehdoton minimi. Hänen mukaansa vuoden 2019 tarveselvityksen mukaan vajeus on n. 600 henkilötyövuotta, joista 100 on jo saatu hallitusohjelmassa.

NATO ja kansainväliset tehtävät

Yhtenä erityisen kiinnostavana kysymyksenä oli tietysti Nato ja sen vaikutukset henkilöstöön. Puolustusvoimat ei spekuloi Natokysymyksellä, joten kenraalimajuri Virtaselta ei aiheeseen tarkempaa kommenttia saatu.

Upseeriliitto olisi sellaista kuitenkin kaivannut. Erilaiset tahot ovat seuranneet Naton kannatusta upseerien keskuudessa ja viimeksi marraskuussa 2021 tehdyn kyselyn mukaan Naton kannatus upseerien keskuudessa on 65 %. Mitä korkeampi upseeriarvo on, sitä suurempi on Natokannatus, sanoo Viita. Naton kannatus on korkeata myös kansainvälisissä tehtävissä mukana olleilla. Upseeriliiton puheenjohtaja Viita esittikin näkemyksen, että mitä enemmän Natosta tietää, sitä enemmän Natoa myös kannattaa.

Viita esittää, että Natoon liittyminen tarkoittaisi arviolta 100–200 tehtävän lisäystä nykyisiin tehtäviin ja sellaisen toteuttaminen nopealla aikataululla asettaa omat haasteensa. Moni upseeri miettiikin kuinka kehittää itseään ollakseen valmis mahdolliseen muutokseen. Tästä syystä myös virallisempia kantoja tai näkemyksiä toivottaisiin julkii.

Vaikka Natoon ei kommentteja Puolustusvoimilta saatukaan, niin kansainvälisiin asioihin kylläkin. Syntyneen keskustelun lisäksi kansainvälisen kokemuksen merkitys kävi hyvin selväksi. Kenraalimajuri Virtanen totesikin, että ilman kansainvälistä kokemusta eteneminen ylimpiin virkoihin on nykyisin vähintäänkin vaikeaa, jollei jopa mahdollonta. Kansainvälisen kokemuksen hankkiminen on upseereille hyvin suotavaa. Pakollista se ei kuitenkaan ole, sillä kaikki eivät voi tai halua lähteä. Sekään ei ole realistista, että jokainen upseeri kävisi jossain vaiheessa uraansa ulkomaankomennuksella.

Virtanen kertoo, että Puolustusvoimat on lähtökohtaisesti kiinnostunut sellaisista operaatioista, jotka kehittävät meidän puolustuskykyämme ja ovat muutenkin hyödyksi kansalliselle puolustukselle. Kriisinhallintaoperaatioissa ja kansainvälisissä tehtävissä voimme testata toimintojemme yhteensovivuutta, voimme arvioida koulutustasoa, testa-

"NATOON LIITTYMINEN TAR-
KOITTAISI ARVIOLTA 100–200
TEHTÄVÄN LISÄYSTÄ NYKYISIIN
TEHTÄVIIN JA SELLAISEN
TOTEUTTAMINEN NOPEALLA
AIKATAULULLA ASETTAA
OMAT HAASTEENSA."

UPSEERILIITON PUHEENJOHTAJA
EVERSTILUUTNANTTI VILLE VIITA

ta varusteita ja oppia myös hyviä käytänteitä. Lisäksi voimme osoittaa omaa osaamistamme, mikä luo luottamusta Suomen puolustuskykyyn.

Kansainväliset tehtävät ovat hyvin erilaisia. Kriisinhallintaoperaatioissa suurempi joukko saa koke-
musta osana laajempien joukkojen toimintaa. Lisäksi tehtäviä on erilaisissa kansainvälisissä esikunnissa esimerkiksi Naton esikunnassa ja EU:ssa.

Vaatimuksia kansainvälisiin tehtäviin

Perusvaatimuksena kansainvälisiin tehtäviin on sotilaan ammattitaito ja kyky yhteistoimintaan eri kansallisuuksien kanssa, henkinen ja fyysinen kestävyys sekä kyky toimia nopeasti vaihtuvissa olo-
suhteissa.

Hakijoita kriisinhallintatehtäviin on riittävästi ja suomalaiset upseerit ovat osaamiseltaan ja englannin kielen taidoiltaan riittävän hyviä niihin. Joihinkin erityisosaamista ja erityislupia vaativiin tehtäviin soveltuvien hakijoiden löytämisessä on ollut haasteita. Tällaisia henkilöitä on Puolustusvoimien palveluksessa rajallinen määrä ja tarvittavan osaamisen karttuminen kestää pitkään. Lisäksi joidenkin esikuntaupseerien ja yleisesikuntaupseerien tehtävien täyttämässä on toisinaan haasteita. Myös eksoottisten kielten osaajia on liian vähän. Yhtenä esimerkkinä kenraalimajuri Virtanen nostaa myös ranskan kielen.

Yhtenä suurimpana haasteena upseerien lähde-
lle kansainvälisiin tehtäviin henkilöstöpäällikkö nos-
taa erossaolon perheestä.

Upseeriliittoa puheenjohtajana
everstiluutnantti Ville Viita
on luotsannut vuodesta 2018
lähtien. Sitä ennen hän on oli
liiton päätoiminen pääluotta-
musmies neljä vuotta. Erilaisia
luottamustehtäviä Upseerilii-
tossa on kertynyt yli 20 vuoden
ajalta, joten edunvalvontatyö
on tuttua.

Puolustusvoimien nykyisellä henkilöstöpäälliköllä kenraalimajuri Vesa Virtasella on kokemusta monista eri tehtävistä kotimaassa ja ulkomailla. Palvelusta Puolustusvoimissa on kertynyt jo yli 35 vuotta, mikä antaa melko hyvän näppituntuman upseerin arkeen.

Henkilöstöpäällikön vinkit

VESA VIRTANEN on urallaan kokenut paljon ja joutunut jopa panttivangiksi kriisinhallintaoperaatioissa entisessä Jugoslaviassa, päässyt ”kärpäseksi kattoon” merkittäviin kokouksiin ja useisiin maihin ollessaan Euroopan unionin sotilaskomitean puheenjohtaja kenraali Gustav Hägglundin adjutanttina Brysselissä. Harvardissa hän oli vuoden kehittämässä itseään, luomassa kontakteja ja oppimassa kansainvälisistä suhteista. Kotimaassa kokemusta ovat kartuttaneet useat tehtävät joukko-osastoissa, sotilasläänissä, Maanpuolustuskorkeakoulussa, Pääesikunnassa ja puolustusministeriössä. Nämä antavat kokonaisuuteen hyvää perspektiiviä ja yhteiskunnallistakin näkemystä. Lisäksi ne luovat arvostusta niille edeltäjillemme, jotka ovat meille hyvät Puolustusvoimat jättäneet.

PYYSIMME Vesa Virtaselta ohjeita palveluksessa oleville nuoremmille upseereille ja hän listasi seuraavat:

- Keskity aina siihen tehtävään, jossa olet, älä mieti tulevaa tehtävää. Tee sinulle annetut tehtävät hyvin.
- Perekdy ja valmistaudu asioihin sekä opi uutta. Ole myös utelias uudelle tiedolle. Yhteiskunta ja tekniikka kehittyvät niin nopeasti, että pysäkkeen mukana on oltava utelias uudelle tiedolle.
- Kehitä kielitaitoasi ja pidä huolta fyysisestä kunnostasi.
- Johtajana muista, että on kaksi tehtävää ylitse muiden: 1. Suunnannäyttö ja 2. henkilöstöstä huolenpito.
- Mene lähelle ja keskustele alaisten kanssa, kuuntele ja ole helposti lähestyttävä.
- Ole esimerkillinen myös vapaa-ajalla ja muista, että toimintasi perusteella arvioidaan usein koko Puolustusvoimia.

"OLET PALJON VARTIJANA. EDELTÄJÄT OVAT JÄTTÄNEET MEILLE ERINOMAISET PUOLUSTUSVOIMAT. MEIDÄN ON YHDESSÄ KÄYTETTÄVISSÄ OLEVILLA RESURSSILLA HUOLEHDITTAVA SIITÄ, ETTÄ NE OVAT SITÄ MYÖS JATKOSSA. ONNEA MATKAAN!"

PUOLUSTUSVOIMIEN HENKILÖSTÖPÄÄLLIKKÖ
KENRAALIMAJURI VESA VIRTANEN

Upseeriliitossa nämä asiat ovat tiedossa. Puheenjohtaja Viita nostaa esiin käytännön haasteita mm. tehtävään lähdön odottamisen. Valmiudessa mahdolliseen lähtöön pitää olla melko pitkään. Lisäksi palvelussuhteen ehdoissa olisi hänen mielestään kehitettävää. Yhtenä kehityskohteena nousee tietysti palkkaus- ja verotuskäytännöt, joissa hän vertaa kansainvälisiin tehtäviin lähteviä upseereja muihin virkamiehiin. Lähtökohtaisesti palkka- ja korvaustaso on siviilitehtävissä korkeampi. Erityisesti ero näkyy siviili- ja sotilaallisessa kriisinhallinnassa. Viita toivookin keskustelua palkkauskäytännöistä ja myös verotuskäytännöistä, joista jälkimmäiset ovat erityisesti ylemmissä palkkaluokissa hyvinkin merkityksellisiä.

Kielitaitokysymys on myös Upseeriliitossa tunnistettu seikka. Yhtenä vaihtoehtona Viita väläyttääkin merkittävästi parempien kielilisien maksamista. Upseerien kiinnostus omaehtoiseen kielten, myös harvinaisempien, opiskeluun voisi täten nousta.

Puolustusvoimatkin kannustaa omaehtoiseen kieliopiskeluun, mutta kielilisiä ei ainakaan tällä kertaa herätä suoraa vastakaikua. Englannin osajia on, mutta jos osaa lisäksi jonkun muun kielen, niin se lisää mahdollisuuksia päästä kansainvälisiin tehtäviin, korostaa henkilöstöpäällikkö. Ehkä tämä on aihe, joka nousee uudestaan esiin henkilöstöstrategiakeskusteluissa.

Kansainvälisiin tehtäviin lähteminen on yksi asia, mutta sieltä paluu on toinen. Puheenjohtaja Viita nostaa esiin upseereilta tulleita kommentteja siitä, miten kotimaahan palaajat eivät koe, että heidän kokemustaan osattaisiin Puolustusvoimissa hyödyntää. Seuraava tehtävä saattaa olla jotain sellaista, mihin saatua kansainvälistä kokemusta ei voi käyttää tai hyödyntää. Muitakaan kanavia kokemuksen ja oppien jakamiseksi ei tunnuta tietävän.

Henkilöstöpäällikkö on asiasta tietoinen ja korostaakin sitä, että kokemusta ei välttämättä pääse suoraan hyödyntämään seuraavassa tehtävässä, eikä edes sitäkään seuraavassa tehtävässä. Kokemus ja osaaminen kuitenkin huomioidaan ja sijoitus sellaiseen tehtävään tulee kyllä, missä nuo saadut opit ja kokemukset voi ottaa käyttöön.

Hän kertoo esimerkin omalta uraltaan. Oltuaan vuoden Harvardissa hän ei päässyt suoraan soveltamaan hankittuja oppeja kahdessa seuraavassa tehtävässään turvallisuuskomitean pääsihteerinä eikä Kainuun prikaatin komentajana. Sen sijaan Pääesikunnan suunnittelupäällikkönä opit, kokemukset ja kontaktit tulivat hyödyksi muun muassa kansainvälisessä yhteistyössä.

Miten kansainväliset tehtävät huomioidaan tulevassa henkilöstöstrategiassa jää nähtäväksi. Ainakin on selvää, että kyseiset tehtävät ovat tärkeitä.

Yhteistyön suhde

Puolustusvoimien ja Upseeriliiton suhde on pitkä ja erilaisissa tilanteissa koeteltu. Aina intressit eivät ole kohdanneet ja välillä samanmielisyys on löytynyt helpommin. Vaikka molemmat pelaavat samaan maaliin, tulee ero painotuksissa esiin selvimmän siinä, että Puolustusvoimat joutuu katsomaan henkilöstöä osana kokonaisuutta ja Upseeriliitto puolestaan katsoo kokonaisuutta henkilöstön näkökulmasta. Tämä johtaa luonnollisestikin välillä ristiriitojen syntyyn, joita pyritään ratkomaan neuvottelukierroksilla. Upseeriliitto korostaa kuitenkin, että yhteistyötä pitää olla myös muulloin kuin neuvottelukierroksilla.

Yksi tarvittava muutos Upseeriliiton mielestä on Puolustusvoimien virkamiesten työaikalaki, joka on ollut jo kuusi vuotta kehityksessä. Nykyinen voimassa oleva laki on vuodelta 1970, joten olisi kohtuullista tuoda se tähän päivään.

Henkilöstöstrategian uudistaminen on mahdollisuus syventää yhteistyötä ja kenraalimajuri Virtasen mukaan nyt on hyvä hetki sellaisille uusille avauksille, joilla järjestöt voivat olla mukana strategian tekemisessä. Puolustusvoimat on sitoutunut kehittämään henkilöstön työhyvinvointiin liittyvää kokonaisuutta järjestöjen kanssa.

Puheenjohtaja Viita ilmoittaaakin idealaatikon pursuilevan sen verran, että uusia avauksia on varmasti luvassa. Hän painottaa tavoitteiden konkretisointia, jotta tavoitteisiin pääsyä voidaan aidosti mitata ja seurata miten asioissa edetään.

"TAHTOTILA HENKILÖSTÖN
HYVINVOINNISTA JA JAKSAMI-
SESTA ON MOLEMMILLA
YHTEINEN."

Luottamusmies

Luottamusmiehen merkitys ja asema saavat myös-kin aikaan keskustelua. Samaa mieltä ollaan luottamusmiehen tärkeydestä, mutta puheenjohtaja Viita nostaa esiin ongelman, että usein luottamusmiestä ja hänen osaamistaan ei osata kunnolla hyödyntää. Parhaimmillaan hyvä komentaja osaa käyttää luottamusmiestä apunaan henkilöstöasioiden suunnittelussa ja läpiviennissä siten, että luottamusmies pystyy selvittämään asioita etukäteen ja viemään niitä eteenpäin henkilöstössä.

Luonnollisesti luottamusmiehenkin oma osaaminen ja toiminta on merkityksellistä. Asiat ovat usein monimutkaisia ja erilaiset tehtävät lisääntyvät koko ajan. Työlistalla on kriisinhallintaa, normaalien sopimusasioiden käsittelyä, tehtäväkuvauksia jne. Aikaa luottamusmiestoimen hoitamiseen ei ole välttämättä riittävästi. Paikkakohtaiset erot ovat suuria ja se on yksi syy, miksi Upseeriliitto ei ole pyrkinyt tiettyyn määritelmään sen suhteen paljonko luottamusmiestoimintaan tulisi varata aikaa. Tämä aiheuttaa luonnollisesti haasteen myös työnantajalle, joka ei osaa varata sopivasti aikaa toimen hoitamiseen. Tästäkin syystä jatkuva keskustelu työnantajan kanssa on tärkeää. ■

Kari Nousiainen
Neuvottelupäällikkö
Upseeriliitto

Miten virkaehtosopimukset syntyvät

Kuka, missä ja kenen kanssa?

UPSEERILIITON jäseniä koskevat liittokohtaiset keskustason neuvottelut käydään JUKO:n ja valtion työmarkkinalaitoksen (eli valtiovainministeriön) välillä. Sopimusneuvotteluja käydään useissa työryhmissä, joiden tulokset koordinoi valtion pääsopijajärjestöjen ja valtion työmarkkinalaitoksen johdosta koostuva koordinaatioryhmä. Näissä neuvotteluissa syntyy valtion virka- ja työehtosopimus.

JUKO ry:n neuvottelijoina toimivat puheenjohtaja Jone Rinne (ylh.) Suomen Poliisijärjestöjen Liitosta (SPJL) ja neuvottelupäällikkö Markku Kojo Julkisalan koulutettujen liitosta (JUKO).

VALTION VIRKA- JA TYÖEHTOSOPIMUSTEN sopijapuolina keskustasolla ovat Valtion työmarkkinalaitos sekä valtion pääsopijajärjestöt: Julkisan koulutettujen neuvottelijajärjestö JUKO, Ammattiliitto Pro ja Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL.

JUKO:n (ja siis myös Upseeriliiton) neuvottelijoina näissä keskustason neuvotteluissa toimivat Suomen poliisijärjestöjen liiton puheenjohtaja **Jone Rinne** sekä JUKO:n neuvottelupäällikkö **Markku Kojo**. Jotta sopimukseen päästään, tulee kaikkien hyväksyä saavutettu neuvottelutulos.

Keskustason sopimuksia ovat valtion yleinen virka- ja työehtosopimus, työaikasopimus, vuosilomasopimus, sopimus matkakustannusten korvaamisesta sekä muut sopimukset, jotka sisältyvät valtion virka- ja työehtosopimukseen.

Lisäksi näissä keskustason neuvotteluissa sovitaan sopimuskauden pituus, palkankorotusten taso sekä korotusten jakautuminen yleiskorotuksiin ja erikseen neuvoteltaviin virastoeriin. Keskustasolla sovitaan myös ns. perälautamallis-

ta. Perälautalla määritellään, kuinka varallisuus käytetään, jos virastokohtaisissa neuvotteluissa ei saavuteta tulosta. Perinteisesti valtiolla on käytetty prosenttiperälautaa, eli tällöin järjestelyvara kohdennetaan yleiskorotuksen tavoin.

TARKENTAVAT VIRKAEHTOSOPIMUKSET täsmentävät nimensä mukaisesti liittokohtaisten neuvottelujen tuloksena syntyneitä sopimuksia.

Virastokohtaisia sopimuksia ovat hallinnonala- tai virastokohtaiset tarkentavat virka- ja työehtosopimukset. Näissä sopimuksissa sovitetaan yksityiskohtaisemmin esim. virastoissa noudatettavista palkkausjärjestelmistä, luottamusmiehistä ja heidän palkkioistaan sekä henkilöstön asemasta.

Upseeriliitto neuvottelee tarkentavat virkaehtosopimukset Puolustusvoimissa upseereiden ja Rajavartiolaitoksessa kaikkien JUKO:n jäsenten osalta (Päälystöliitto pois lukien).

Tarkentavissa virkaehtosopimusneuvotteluissa Upseeriliiton neuvottelijoina toimivat neuvottelupäällikkö **Kari Nousiainen**

sekä pääluottamusmiehet **Tero Pynnönen** (PV) ja **Aki Järvinen** (RVL).

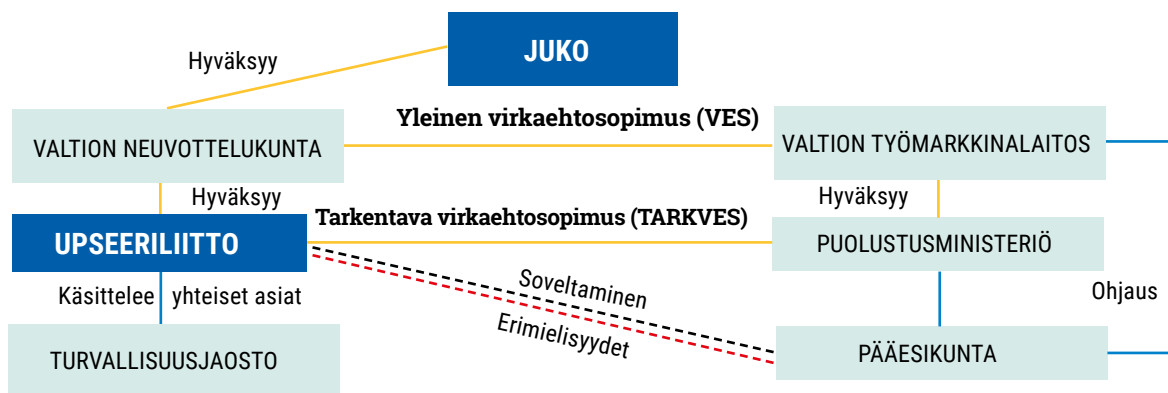
Puolustusvoimissa tarkentavat virkaehtosopimusneuvottelut jakautuvat kahteen eri osaan: ns. "ison pöydän" neuvotteluihin, joissa sovitaan kaikkien järjestöjen ja Puolustusministeriön kesken yhteisistä sopimuksista.

Tällaisia ovat esimerkiksi virkamiehen siirtoon ja muuttoon liittyvät sopimukset sekä kaikille yhteiset lisäpalkkiot ja palkanlisät. Tämän lisäksi käydään palkkausjärjestelmäkohtaiset sopimusneuvottelut, joissa sovitaan järjestelyväroilla tehtävistä palkkojen taulukko-
korotuksista ja muista palkkausjärjestelmään tehtävistä muutoksista.

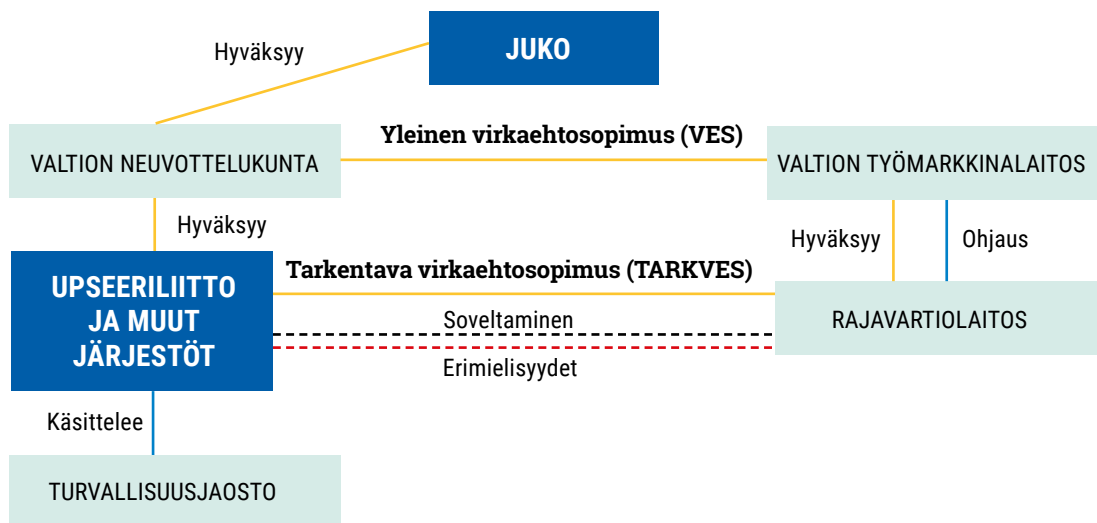
RAJAVARTIOLAITOKSESSA on vain yksi palkkausjärjestelmä eikä erilisiä järjestökohtaisia neuvotteluja käydä.

Tämä yksinkertaistaa neuvotteluprosessia, mutta tekee sopimisesta huomattavasti vaikeampaa, koska sopimusta ei synny ilman kaikkien järjestöjen ja työnantajan yhteistä hyväksyntää.

Neuvottelut Puolustusvoimissa

Neuvottelut Rajavartiolaitoksessa

Erillään asumisen sietämätön keveys

MUUTTO- JA SIIRTOSOPIMUKSEN

kehittäminen on ollut neuvottelutavoitteidemme joukossa jo usean vuoden ajan. Pandemia-ajan mukana lisääntyneet ja muutoinkin nykyaikaa edustavat etä- ja hajautettu työ asettavat uusia haasteita muutto- ja siirtosopimuksen kehittämiselle.

Normaalioloihin palattaessa käyttöön otettava uusi joustavien työaikamuotojen ohje antaa Puolustusvoimissa mahdollisuuden sopia etätyöstä seuraavasti:

”Hallintoyksikkö voi perustellusta syystä päättää lisätä yksittäisen virkamiehen etä- ja hajautetun työn päivien määrää enintään kahden kuukauden ajaksi kalenterivuodessa. Hallintoyksikössä päätöksen tekee päällikkö tai hänen määräämänsä organisaation taso.”

Kun kyseiseen kahden kalenterikuukauden etä- ja hajautetun työn laajennukseen yhdistäisi vaikkapa kuukauden mittaisen vuosilomajakson, ei ”reppurilla” olisi tarvetta asunnolle virkapaikkakunnallaan kokonaiseen kolmeen kuukauteen. Tästä herääkin kysymys, olisiko muutto- ja siirtosopimuksessa huomioitava tämän kaltainen katko siten, ettei se kuluttaisi perheestään erillään asuvan virkamiehen 36 ja

12 kuukauden erityiskorvausajaksi?

TILAPÄINEN ASUNNOSTA LUOPUMINEN ei välttämättä ole helppo ratkaisu, mikäli reppurin asunnon kalusteisiin kuuluu muutakin kuin patja ja vesilasi. Kuitenkin verrattaessa esimerkiksi asunnon 300-700 euron vuokraa kuvitteelliseen 50 euron vuokraan pienvarastosta jonne kalusteensa saisi tilapäiseen säilöön, niin ratkaisu voisi kallistua pienvaraston hyväksi.

Tässä lienee pohdinnan arvoisen vaihtoehto ja mahdollisuus todelliseen win-win-tilanteeseen. Kuitenkaan ei pidä unohtaa muita

sopimuksen kehittämistavoitteita, kuten esimerkiksi oppikurssilaisten asemaa, tarpeettomien aikarajojen poistamista sekä pysyvän muuton käsitteen erottamista erityiskorvausten maksamisesta sekä kotimatkojen korvaamisesta.

Tero Pynnönen
Pääluottamusmies

Erityskorvattavien viikkojen korvausten haku-aikaa pidennettiin

Perheestään erillään asuvat, muistakaa ilmoittaa korvattavista erityiskorvausviikoista uusien määräaikojen mukaisesti tammikuulta 28.2.2022 mennessä ja helmikuulta 31.3.2022 mennessä.

Työnantajan kanssa sovittiin 24.1.2022 PVPJ-neuvotteluissa uudesta jatkoajasta helmikuun 2022 ajaksi.

Muutto- ja siirtokustannusten korvaamisesta tehdyn tarkentavan virkaehtosopimuksen 5 §:n 5 momentissa sovittuja perheellisen virkamiehen erityiskorvauksen 36 kuukauden ja 12 kuukauden määräaikoja pidennetään niiden työssäoloviikkojen lukumäärällä, joiden ajalta virkamiehelle ei ole maksettu erityiskorvausta yhdeltäkään työssäolovuorokaudelta,

- **1.12.2021 - 31.1.2022 väliseksi ajaksi. Virkamiehen tulee hakea 1.12.2021 - 31.1.2022 välistä aikaa koskevaa pidennystä 28.2.2022 mennessä;**
- **1.2.2022 - 28.2.2022 väliseksi ajaksi. Virkamiehen tulee hakea 1.2.2022 - 28.2.2022 välistä aikaa koskevaa pidennystä 31.3.2022 mennessä.**

Yläkerran kestävyys puntarissa

"Uusi normaali" tuli ja meni.

ENNALTA ARVAAMATTOMAT tapahtumat yhteiskunnassa, kuten COVID-19 pandemia on hyvä esimerkki siitä, että kaikki asiat yhteiskunnassamme eivät ole hallittavissamme. Pandemian jälkeinen "uusi normaali" odottaa edelleenkin tuloaan.

COVID-19 pandemia on pakottanut yhteiskunnan tarkastelemaan omia toimintojaan kriittisellä tavalla ja pakottanut niin valtion kuin yksityisenkin sektorin hiomaan toimintojaan siten, että virastojen toiminnot ja työskentelymallit ovat kriisin kestäviä ja pandemiatilanteeseen sopivia. Joustavat työaikamallit ja niiden kehittyminen on ollut pakon sanelemaa virastojen siirtyessä laajennettuun etätyömalliin. Samalla se on pakottanut virastot tarkastelemaan omia työnteon mallejaan ja vastaamaan työnteon tapojen muutokseen. Paras esimerkki tästä on etätyösopimusten uudistaminen ja päivittäminen nykytilaa vastaavaksi.

PANDEMIATILANTEEN PITKITYESSÄ yksittäisen työntekijän työssäjaksaminen on koetuksella. Nyt kun pandemian pakottamana olemme saaneet uudistettua työnteon tapoja, seuraava ongelma on jo edessämme. Yksittäisen virkamiehen työssäjaksaminen ja työkyvyn varmentaminen tulee olla koostuneessa asemassa.

On tärkeää, että työyhteisössä viestitään selkeästi millaisia työkykyä ylläpitäviä toimintatapoja kannattaa noudattaa, mitä tukea ja apua on työssäjaksamiseen saatavilla. Lisäksi on erittäin tärkeää tuoda esille työterveydenhuollon tarjoamat palvelut. Tärkein kokonaisuus työssäjaksamisen osalta on kuitenkin sosiaalisen kanssakäymisen vajeen täyttäminen. Se on asia johon me kaikki voimme osaltamme vaikuttaa. Työyhteisön sisäinen yhteydenpito, valmentavat keskustelut ja henkilökohtainen kanssakäyminen, vaikka niinkin vanhanaikaisella menetelmällä kuin puhelimella tänä modernin teknologian aikakautena saattaa olla jollekin henkilölle arvokkaampaa kuin arvaammekaan.

Pidetään edelleen huolta toisistamme!

Aki Järvinen
Rajavartiolaituksen
pääluottamusmies

Kirjoittaja on kapteeniluutnantti, joka palvelee suunnittelu-upseerina 2. Logistiikkarykmentin esikunnassa.

”Kyllä minä jaksan”

Omasta uupumisesta ei yleensä uskalleta puhua, koska sen pelättään aiheuttavan huonon ihmisen leiman ja tyssäyksen virkauralle. Mutta voiko mikään muuttua, jos asioista ei voi puhua? Kapteeniluutnantti **Toni Arosuvi** kertoo oman tarinansa.

Työuupumusta ei voi tunnistaa kovin helposti. Se hiipii usein salaa uupuvan elämään. Joillakin ihmisillä on kyky elää kiireen ja vaatimusten keskellä niin, että tasapaino niiden ja palautumisen välillä säilyy. Jotkut voivat tasoittaa vaa-
kaa myös olemalla vähemmän tunnollisia. Aina omat eväät eivät kuitenkaan riitä.

Työuupumus on ollut tapetilla jo vuosia. Siitä on kirjoitettu yleisesti valtamedioissa ja siitä on tehty useita uutisia. Vaikka puhetta on ollut paljon, ei työuupumusta ole edelleenkään selätetty. Jostain syystä sen riskit sallitaan.

Harva ihminen osaa seurata omaa kuormitustaan niin, että voi ennakoita oman uupumisensa

ja reagoida ajoissa. Harvalla on myöskään mahdollisuutta uupumukseen toimiviin keinoihin. Etenkin tunnolliset ihmiset ovat korkeaa riskiryhmää. Vastuuta heidän uupumisestaan ei voi jättää täysin heidän oman tunnollisuutensa ja persoonallisuutensa varaan. Se mitä vähemmän on tehty, on uupumuksen aiheuttajien tarkastelu ja vastuuseen saattaminen. Karrikoidusti odotan vastausta kysymykseen: Miksi kuormaa annetaan niin paljon, että ihmisten annetaan uupua?

”Halusin olla hyvä alainen ja tehdä kaiken”

Vuoden 2017 lopussa eräs esimieheni tarjosi minulle hetken kahden. Sanoin silloin hyvin tunteikkaasti, että työ painaa aika paljon. Olin väsynyt jatkuvan kiireen ja kohtuuttomien työmäärien vuoksi. Minulla oli epäily, että sain hoidettavakseni myös sellaisia töitä, jotka eivät minulle kuuluneet. Halusin sanoa, että aikani ei riitä kaiken minulle osoitetun työn laadukkaaseen tekemiseen. Juurikin tuo laatu oli minulle henkilökohtaisesti tärkeä seikka. Halusin olla hyvä esimies alaisilleni ja antaa heille aina aikaa.

Halusin olla hyvä alainen ja tehdä kaiken, mitä minulta esimiesten tahoilta vaadittiin. Halusin tehdä omat työni täysillä ja hiotusti. Ja kaiken päälle halusin myös kehittää asioita ja kiinnostua työstäni enemmän, kuin mitä vaadittiin.

Halusin olla hyvä alainen ja tehdä kaiken, mitä minulta esimiesten tahoilta vaadittiin, kertoo kapteeniluutnatti Toni Arosuvi.

"EN HALUNNUT OLLA ONGELMA, KUN VARSINAISTA ONGELMAANI EI PYSTYTTY HUOMIOIMAAN."

Ristiriitoja tuli muun muassa siitä, että alaisille annettu aika oli pois omista töistä. Nykyään esimiehet ovat yhä enemmän asiantuntijatöissä ja esimiehen rooli on lähestulkoon ylimääräinen taakka töiden ohelle. Olen ihmetellyt, miksi esimiehille ei anneta mahdollisuutta olla esimiehiä, vaan heitä vietään asiantuntijoina pois esimiestöiden ääreltä. Ristiriitoja tuli myös siitä, että olin tunnollinen. Tunnolliselle on helppoa kaataa enemmän hommia. Jotkut eivät halua tinkiä laadusta. Mutta ei heitä siitä saisi rangaistakaan. Jatkuva kiire taas ei mahdollista rauhallista itsensä ja työympäristönsä kehittämistä, saati työssä viihtymistä. Tällaiset asiat ovat "luppo-aikaa", josta on pyritty pääsemään mahdollisimman hyvin eroon. Eihän töihin tulla lepäämään, pohdiskelemaan tai jutustelemaan. Sinnehän tullaan suorittamaan.

Esimieheni sanoi tuolloin, että minut tulisi siirtää pois tehtävästäni. En suostunut siihen. Esimiestehtävä oli minulle kunnia-asia. Tein työtä, jolle minulla oli iso sydän. Halusin tehdä parhaani. En myöskään tajunnut, miksi työtä itsessään ei tarkasteltaisi, vaan ongelma olisikin minussa, kun en olisi-kaan riittävä suhteettomaksi katsomaani kuormaan.

Totesin keskustelun päälle, että "kyllä minä jaksan". Pääni sisällä se tarkoitti, että minä en halunnut olla ongelma, kun varsinaista ongelmaani ei pystytty huomioimaan.

Romahdus

Keväällä 2018 totesin, että olen uupunut. Nukuin liian vähän, minulla oli ongelmia saada unta, minulla oli jatkuva kehon stressitila ja pienetkin asiat ahdistivat suuresti. Yhtenä aamuna tajusin onnekse-
ni jäädä sängyn laidalle istumaan. Totesin, että kiire loppuu siihen. Soitin työterveyteen ja jäin sairauslo-

malle. Olo helpottui hieman, mutta tunsin itseni luovuttajaksi. Huonoksi ihmiseksi, joka ei ollut riittävä.

Palasin töihin kahden viikon jälkeen, mutta oirehdinta alkoi heti uudestaan. Lopulta olin noin kuukauden sivussa. Olen kuitenkin kuullut, että yksi kuukausi sairauslomaa uupuneelle on lopulta hyvin vähäinen määrä. Ilmeisesti siis suoriuduin tästä kohtalaisen hyvin?

Kun vihdoinkin palasin töihin, minut siirrettiin toiseen tehtävään. Se tuntui pahalta, sillä en halunnut kyseiseen tehtävään. En kuitenkaan nähnyt muita mahdollisuuksia ja suostuin siihen, mitä minulle esitettiin. Ajattelin, että nyt otetaan aikaa toipumiselle ja ehkä pääsen vielä joskus takaisin mieluiseseen tehtävään.

Varhaisen tuen mallista tuli lisäpainetta

Kun olin jo kokenut työuupumuksen, ollut sairauslomalla ja aloittanut omat toimeni toipumiseen liittyen, vasta 2019 työnantajan taholta tuli käsky keskustella mahdollisista ongelmista työnteekoon liittyen. Kyseessä on työkyvyn aktiivisen tuen malli, jonka varhaisen tuen vaiheessa työnantaja ilmaisee huolestuneisuutensa, kuuntelee ja pyrkii auttamaan työntekijää, jotta hän toipuisi täyteen työkykyyn mahdollisimman pian.

Eräänä päivänä esimieheni tuli yllättäen luokseni ja mainitsi, että pitäisi mennä ylemmän esimiehen konttoriin "vähän juttelemaan". Säikähdin, sillä en tiennyt, mistä on kyse. En myöskään saanut tietoa, vaikka kysyin aiheita. Menimme esimieheni kanssa ylemmän esimiehen luokse. Tilaisuus aloitettiin hieman seiniä katselemalla ja tokailemalla, että "me olemme sinusta vähän huolissamme". Ilmapiiiri oli hyvin jännittynyt. Sen sijaan, että olisin kokenut tilaisuuden hyväksi, en ensin tiennyt, mihin tilaisuuteen olin edes tullut. Luulin, että minuun ei olla jostain syystä tyytyväisiä ja että saan nuhtelua. Tätä tunnetta ei missään nimessä saa luoda toipumista tarvitseville työntekijöille, sillä se voi romuttaa toipumisen tai aiheuttaa lisää alenevaa työkykyä.

Huomioin, miten vaikeaa sotilaille on puhua keskenään sellaisista asioista, joissa mennään henkilökohtaisille alueille ja jotka voivat aiheuttaa vahvoja tunteita. Jäin kaipaamaan esimiesten empatiataitoja. Niitä voisi pyrkiä jopa kouluttamaan. Puolustusvoimissa pitäisi ottaa enemmän huomioon tunnollisia ihmisiä, joka tarvitsevat työnantajaltakin ymmärrystä, kuuntelua ja kannustusta.

Kun on antanut tunnollisesti kaiken työnsä, voi vapaa-aika näyttää tältä. Siinä ei enää paljon anneta perheelle, tai edes itselle. Jossain vaiheessa ei enää jaksaa antaa työllekään, vaan joutuu sairauslomalle. Ehkä jopa lopulliselle sellaiselle.

Aloituksen jälkeen varhainen tuki kuitenkin toteutui mielestäni hyvällä tavalla. Tilanteeni huomioidtiin ja työkuormaani tarkasteltiin. Myöhemmät keskustelut hoituivat jo keveämmissä tunnelmissa ja hymyjäkin alkoi näkyä. Varhainen tuki oli melko muodollista, mutta sen avulla saatiin kuitenkin pyrittä siihen, että työntekijä saataisiin työnantajan avulla takaisin täyteen työkuuntoon. Lopulta se onnistui myös omalla kohdallani.

Oliko se sittenkään niin varhaista tukea?

Työkyvyn aktiivinen tuki on hyvä asia, mutta sen käytössä voi olla valuvikoja. Varhainen tuki ei ole varhaista, jos työntekijä on jo kärsinyt pitkään työuupumuksesta, tai muusta vastaavasta ongelmasta. Varhaisen tuen mallissa asiaa aletaan tarkastelemaan silloin, jos työntekijällä on ollut vuoden aikana yli 30 sairauslomapäivää. Tuo tuki soittaa hälytyskelloja, mutta silloin on pikemminkin viimeinen tilanne alkaa tarkastelemaan ongelmaa, ei kovin varhainen. Tulisikin miettiä muita mahdollisia indikaattoreita, joilla ongelmat voitaisiin havaita vielä varhaisemmassa vaiheessa.

Jään kaipaamaan muitakin toimia, jotta mahdollinen uupumisen riski pieneneisi entisestään. Etenkin jään kaipaamaan keinoja vähentää uupumisen riskiä sen sijaan, että hoidettaisiin jo aiheutuneita uupumuksia. Emme esimerkiksi omassa tapauksessani koskaan palanneet niihin työn syihin, mitkä aiheuttivat uupumiseni. Riskit jäivät elämään paitsi seuraajalleni, myös työnantajan kulttuuriin.

Keinojen ohelle kaipaamme empatiaa, mistä jo mainitsinkin. Uupunut ihminen ei palaudu, jos häntä kohtaan ollaan teknisiä ja kylmiä. Ihmisen yksilöllinen kohtaaminen onkin merkittävä esimiestaito. Ja sitähan opetetaan Puolustusvoimissa jo aliupseerikoulusta alkaen.

Myös itsellä on vastuuta jaksamisesta

Toki pitää antaa vastuuta myös uupuneelle itselleen. Vikoja voi löytyä työstä, mutta uupuneenkin tulee ottaa elämänsä tarkasteluun ja huomioida mahdolliset kuormittavat tekijät vapaa-ajan elämästään. Itse tein huomion muun muassa siinä, että perhe oli alkanut vaatia minulta enemmän töiden ohella. Minun tuli olla enemmän läsnä ja tukena, minkä ohes-

"PUOLUSTUSVOIMISSA YRITETÄÄN TEHDÄ KAIKKI VAADITUT TYÖT MINIMIVAHVUUDELLA."

sa oma vapaa-aika oli pienentynyt. Hyvänä huomiona kollegoille olkoon myös isot asiat, joita harvemmin tulee pohdittua työn tai arjen ohessa. Minulla tällaisia olivat jo vuosia "pöydällä maanneet" omat asiat sekä paineet kalliista asunnosta. Joidenkin asioiden järjestely on vienyt vuosiakin, mutta olen huomannut ponnisteluiden tuottaneen tuloksia. Olen jatkuvasti minimoinut painetekijöitä sekä uupumisen riskiä.

Seuraukset lähes selätettiin, syyt elävät

Kokonaisuudessaan uupumisesta toipuminen vei minulta toista vuotta. Sen jälkeen en ole enää kokenut työuupumusta, mutta joitain eroja olen huomannut jääneen terveyteen. On selvää, että lihas- ja kestävyyskunto alenevat uupumisen vuoksi. Ne saa vielä halutessaan takaisin entiselle tasolle, mutta muu voi olla haastavampaa. Olen itse huomannut eroja muun muassa paineensietoa mittaavissa tilanteissa. Otan myös aiempaa herkemmin vastaan negatiivisen palautteen ja vastoinikäymiset.

Lainaan otteen johtamisen psykologiaa opiskelleen **Johanna Panun** lauseesta, jolla hän viittaa Pro Gradu -työhönsä: "Erityisesti pitkään, vuosia, uupumuksen reunamailla eläneet kertoivat jaksamisen, stressinsietokyvyn ja motivaationsa olevan vielä työuupumuksesta toipumisen jälkeenkin matalammalla tasolla kuin ennen työuupumusta" (hidas-taelamaa.fi, 12.12.2019). Työuupumus voi siis jättää pitkäaikaisia jälkiä uupuneeseen. Paitsi että tästä syntyy haittaa työntekijälle, siitä voi koitua haittaa myös työnantajalle. Uupuneen työkyky ei välttämättä palaa entiselle tasolle pitkään aikaan.

Uupumusta voidaan selättää eliminoimalla syitä, ei seurauksia. Syitä pitää miettiä yksittäisten työntekijöiden sijaan entistä enemmän työelämästä. Puolustusvoimissa mennään henkilökunnan minimivahvuudella siihen nähden, että vaaditut työt saataisiin hoidettua. Tämä on jo todettu usein Puolustusvoimauudistuksen jälkeen. Sen voidaan olettaa tarkoittavan, että minimivahvuus on riittävä ja hyväksyttävä asia. Siihen ei kuitenkaan sisälly sattumia, eikä mahdollisuutta hetkelliseen vahvuuden tai suorituskyvyn alenemaan.

Sotilaskulttuurissa, johon yhdistetään nykyään myös tarkat tulostavoitteet, ei perinteisesti voida sanoa millekään työlle "ei". Kun Puolustusvoimille on kuitenkin käsketty vuosien aikana yhä lisää tehtäviä ja valmiusvaatimuksia, työkuorma on kasvanut voimakkaasti. Ongelmaksi jää, mistä voidaan tällöin tinkiä. Jopa esimiehet ovat usein sanoneet, että "80% panos riittää" ja että "kasi miinus on ihan hyvä". Tämä ei kuitenkaan toteudu käytännössä, sillä perinteet elävät vahvasti ja kymppiin pyritään aina. Jos laadusta ei tingitä, jäljelle jää vain kiire ja jatkuva työntekijöiden kuormitus.

Sotilaskulttuurissa, johon yhdistetään nykyään myös tarkat tulostavoitteet, ei perinteisesti voida sanoa millekään työlle "ei". Kun Puolustusvoimille on kuitenkin käsketty vuosien aikana yhä lisää tehtäviä ja valmiusvaatimuksia, työkuorma on kasvanut voimakkaasti. Ongelmaksi jää, mistä voidaan tällöin tinkiä. Jopa esimiehet ovat usein sanoneet, että "80% panos riittää" ja että "kasi miinus on ihan hyvä". Tämä ei kuitenkaan toteudu käytännössä, sillä perinteet elävät vahvasti ja kymppiin pyritään aina. Jos laadusta ei tingitä, jäljelle jää vain kiire ja jatkuva työntekijöiden kuormitus.

Paljon "yksittäistapauksia"

Epäilen, että työuupumuksen riskiä ei Puolustusvoimissa kyetä eliminoimaan. Minut yllätti se, miten puolustusministeriö suhtautui uupumisten asiaan syksyllä 2020 (*Asian ytimessä* / MTV3). Myös Puolustusvoimien lausunnot vuosien varrella "yksittäistapauksista" ovat jääneet kaikumaan mieleen. Näistä kannanotoista jää tunne, että uupuminen on melko vähäpätöinen seikka, johon ei liity tarpeeksi painavia syitä työelämän kautta. Jos sotilaiden jaksamisesta ei huolehdi, niin työuupumus sallitaan ja vastuu jaksamisesta jää yksilöille. Joidenkin pitää siis välillä jäädä lataamaan sairauslomalle, toivoa välttävänsä pidempiaikaiset seurannaissairaudet ja toivoa, että pystyy taas tekemään töitä uupumisen jälkeen. Mutta eläke se on työkyvyttömyyseläkekin?

Kevennykset pitäisi antaa sieltä mistä vaatimuksetkin, eli poliittiselta kentältä. Puolustusministeri lupasi vastikään lisää resursseja Puolustusvoimien työntekijöihin, mutta tuleeko se auttamaan jaksamisen ja uupumisen syihin? Tulisiko myös työmäärää ja tehtäviä tarkastella tarkemmin?

Se, mitä voimme kuitenkin tehdä halvalla ja heti, on yhä matalampi ja empaattisempi varhainen tuki. Sitä voi tehdä paitsi työnantaja muodollisesti, myös jokainen lähiesimies ja kollega hyvin kevyesti. Ei siis aina "jaksaa jaksaa", vaan: "Hei, miten voit? Jaksatko?" ■

Petri Soppi
Päälouottamusmies
Upseeriliitto

Puolustusvoimien henkilöstötilanne ei kestä enempää yksittäistapauksia

KUTEN KAPTEENILUUTNANTTI Toni Arosuvi kirjoituksessaan toteaa, on Puolustusvoimissa kuitattu työuupumustapaukset yksittäistapauksina. Kahvipöytäkeskusteluissa joku kuitenkin aina tuntee tai tietää tällaisen yksittäistapauksen.

UPSEERILIITTO teetti vuonna 2019 Taloustutkimuksen kanssa kyselyn jäsenilleen. Kyselyn mukaan tuolloin vastaajista (1653)

- n. 50 % koki tai oli kokenut työuupumusta
- n. 80 % oli havainnut työympäristössään työuupumusta
- 36 % oli eri mieltä siitä, että pystyi yhteensovittamaan työn ja perhe-elämänsä hyvin
- n. 50 % oli sitä mieltä, että Puolustusvoimissa on liian vähän työntekijöitä suhteessa työmäärään
- n. 40 % oli sitä mieltä, että Puolustusvoimissa on liian vähän upseereita suhteessa työmäärään
- 65 % oli sitä mieltä, että heillä ei ole mahdollisuutta palautua riittävästi sotaharjoituksen jälkeen

UPSEERILIITON kyselyn tuloksissa oli ristiriita Puolustusvoimien työilmapiirikyselyn tulosten kanssa, joiden mukaan jaksamisen, palautumisen ja jokapäiväisistä tehtävistä suoriutumisen tunnetta mittaavat muuttujat olivat kiitettävällä tasolla. Tästä johtuen Upseeriliitto ja Päälystöliitto yhdessä teettivät yhdessä jäsenilleen tammikuun 2021 uuden kyselyn. Kyselyyn oli sisällytetty itsearvio-kysymysten lisäksi työstä palautumista arvioiva Need for Recovery (NFR) –kysymyssarja, 11 kysymystä, joka on suunniteltu tunnistamaan jo varhaisia heikentyneen työstä palautumiseen merkkejä. Kyselyyn vastanneista upseereista (1425)

- jopa 42 % koki jaksamisensa huonontuneen viimeisen vuoden aikana.
- 70 % arvioi palautumisen sotilaallisesta harjoituksesta kestäväen vuorokaudesta jopa yli kahteen vuorokauteen. Meripalveluksen suhteen vastaava luku oli 89 %
- jopa 59 %:lla on unihäiriö

TYÖTUTKIMUKSEN mukaan Suomessa 17 % työntekijöistä kokee melko paljon tai paljon stressioireita. Stressille ja pitkällä aikavälillä työuupumukselle altistavat erilaisten työn kuormittavien vaatimusten ja hyvinvointia lisäävien työn voimavarojen epätasapaino. Edellä mainittujen Upseeriliiton jäsenkyselyjen perusteella Puolustusvoimistakin tuota epätasapainoa löytyy.

TYÖTURVALLISUUSLAKI asettaa työnantajalle yleisen huolehtimisvelvoitteen: työ on suunniteltava, mitoitettava ja toteutettava niin, että työ ei vaaranna tekijänsä terveyttä eikä turvallisuutta. Laki velvoittaa työnantajaa ja esimiehiä myös jatkuvasti tarkkailemaan työympäristöä, työhygieenisuutta ja työtapoja sekä korjaamaan havaitsemansa terveys- ja turvallisuushuimat. Toimenpiteitä tarvitaan. Puolustusvoimissa ei nykyisessä henkilöstötilanteessa ole varaa näihin yksittäistapauksiin.

Työterveyslaitoksen julkaisema kirjallisuuskatsaus; Upseerien työajat ja työhyvinvointi, on luettavissa internet-osoitteessa:
<https://www.julkari.fi/handle/10024/141212>

Kolmen valtakunnan rajalla

LAPIN SODAN päättyessä 27. huhtikuuta 1945 suomalaiset sotilaat pystyttivät Suomen lipun Enontekiöllä sijaitsevalle Suomen, Ruotsin ja Norjan rajapyykille viimeisten saksalaisten yksikköjen poistuttua maasta. Jääkäriprikaati yhteistyössä monen tahon kanssa on kunnioittanut veteraanien työtä ja jatkanut tätä perinnettä juhlallisella lipunnostolla Kilpisjärvellä Malla-tunturin kupeessa. Kansallista veteraanipäivää vietetään Lapin sodan päättymisen vuosipäivänä 27.4. Kuva viime vuodelta.

TEKSTI JA KUVA JARI RANTAPELKONEN
EVERSTILUUTNANTTI EVP.

Naps! Kaskovakuutus -20 %

Kuulostaako kiven napsahdus tuulilasissa tutulta?
Upseeriliiton jäsenenä turvaat autosi kaskovakuutuksella
etuhintaan. Tutustu etuihisi ja pyydä tarjous!

www.op.fi/upseeriliitto

Kaiken voi korvata. Paitsi elämän.

Vakuutukset myöntää Pohjola Vakuutus Oy.

Pohjola Vakuutus

Sture Fjäder
Puheenjohtaja
Akava

Työssä jaksaminen tuo turvaa

Akavan Työhyvinvoinnilla työllisyyttä -hanke nostaa esiin työkyvyttömyyden kustannuksia..

Työhyvinvoinnin ja työkyvyn edistämislä on valtavia vaikutuksia työllisyyteen ja julkiseen talouteen sekä yksilön toimeentuloon ja hyvinvointiin. Työkyvyttömyyden kustannukset ovat Suomessa vuositasolla useita miljardeja. Mielenterveysongelmat ovat yleisin työkyvyttömyyseläkkeelle jäämisen syy. Työuupumus ja liiallinen psykososiaalinen kuormitus uhkaavat useiden korkeakoulutettujen palkansaajien työkykyä. Tällä on väistämättä vaikutus niin työn tuottavuuteen kuin työurien pituuteenkin. Yksilötasolla työkyvyttömyys on henkisesti ja taloudellisesti kova isku.

Onko meillä Suomessa varaa nykytilanteeseen? Yksinkertainen vastaus on, että ei ole. Vanheneva väestö, matala syntyvyys sekä julkisen talouden velkaantuminen edellyttävät merkittävää työllisyysasteen nostoa, aina 80 prosenttiin. Työkyvyn edistämislä on tämän tavoitteen saavuttamisessa keskeinen merkitys. Siksi Akava tulee esittämään tulevan hallituksen ohjelmaan kirjattavaksi työturvallisuuslain uudistamista liiallisen psykososiaalisen kuormituksen ennaltaehkäisemiseksi, työkyvyttömyysriskin vähentämiseksi ja työurien pidentämiseksi.

Työhyvinvoinnin ja työssä jaksamisen kannalta aivan keskeistä on työaika suojele. Tässä asiassa sotilaiden ja muiden puolustusvoimissa työskentelevien tilanne ei ole oikealla tolalla. Sotilailla työaika suojele jaksamisen tukemiseksi ja riittävästä palautumisesta huolehtimiseksi ei nyt toteudu. Vuoden takaisessa Upseeriliiton ja Päälystöliiton jäsenkyselyssä esille nousi muun muassa, että erityisesti sotilaallisen harjoituksen tai meripalvelun jälkeen mahdollisuudet palautua ovat puutteelliset.

Kiristynyt turvallisuuspoliittinen tilanne lähi-alueillamme ja Itämerellä suorastaan allevii-vaa sen tärkeyttä, että meillä on oltava koko ajan valmiudessa mahdollisimman toimintakykyiset ammattilaiset huolehtimassa turvallisuudestamme.

On selvää, että sodan ajan tositalanteeseen kouluttavaan harjoitteluun kuuluu niin henkisen kuin fyysisenkin väsymyksen sietäminen, mutta ei ole mielekäästä olla huolehtimatta harjoitusten jälkeisestä palautumisesta. Ihmisiä ei pidä uuvuttaa rauhan aikana. Niin puolustusvoimien työaikalaissa kuin yleisessä työturvallisuuslaissakin on pelkkien ymmärtävien puheiden sijaan konkreettisten tekosten tarve. Ja aika. Lainsäädäntömme tulee pysyä työelämän muutoksissa mukana. Aivan kuten vuodelta 1970 oleva puolustusvoimien työaikalaki ei ole tätä päivää, ei nykyinen yleinen vuoden 2002 työturvallisuuslakikaan ole tätä päivää.

Asiaat ovat ratkaistavissa, jos vain tahtoa on. Puolustusvoimien työaikalain uudistamistyö pitäisi aloittaa heti. Eduskunnan valiokuntien kannanotot ja keskustelut useiden päättäjien kanssa osoittavat, että poliittista tahtoa kyllä on. Sen pitää vaan realisoitua myös toimiksi: Puolustusvoimat ja henkilöstöjärjestöt saman pöydän ääreen sekä ministeri Antti Kaikkoselta linjaus uudistuksen käynnistämiseksi.

Ellei nykyhallitus jostain ihmeen syystä halua asiaa hoitaa, pitää Puolustusvoimien työaikalain uudistaminen kirjata sitovalla tavalla seuraavaan hallitusohjelmaan. Siihen samaan, jossa työturvallisuuslain uudistamisestakin linjataan. ■

**"VUODELTA 1970 OLEVA
PUOLUSTUSVOIMIEN
TYÖAIKALAKI EI OLE
TÄTÄ PÄIVÄÄ."**

Kazakstan tulessa

Keski-Aasian entisistä neuvostotasavalloista vakaimpana 30 vuotta sekä sisä- että ulkopoliittisesti pysynyt Kazakstan aloitti vuoden 2022 perinteisin seremonioin, mutta vain viisi päivää myöhemmin ajautui laajoihin mielenosoituksiin.

TEKSTI **NICO LAMMINPARRAS**

KUVA **LEHTIKUVA**

Levottomuuksien kierre leimahti Mangistaun alueella hintasääntelyn poistamisen vuoksi tuplaantuneesta polttoainehinnasta, mutta syveni Almatyn ”terroriakteihin” ja ”huligaanisiin elementteihin”. Äkkisyöveri paljastikin piileviä juovia Kazakstanin menestyksen taustalla ja kenties hintana.

Kolmekymmentä vuotta sitten Kazakstan poikesi vertaisistaan myöhäisellä päätöksellään: toisin kuin muut liiton tasavallat, maa kuulutti itsenäisyytensä vasta 16.12.1991. Maan teollisuus- ja muu infrastruktuuri olivat niin umpisidoksessa Venäjään, ettei täysi irtiotto muodostunut realistiseksi. Verrokia voi hakea Uzbekistanista, joka julisti kyllä poliittisen itsenäisyytensä 31.8.1991, mutta jolta sama talouskytkös tukki varsinaisen irtaantumisen.

TÄNÄKÄÄN PÄIVÄNÄ Kazakstanin talous- ja turvallisuussektorit, saati kulttuuriseikat eivät järin eroa kolmenkymmenen vuoden takaisista. Viimemainittua kuvaa presidentin peri-itäinen uuden vuoden puhe 2022, jossa sekä visuaalisesti että retorisesti korostuvat perhekeskeisyys, toimeenpantavat rakennus- ja kehitysprojektit joka sektorilla sekä kaksinpuolinen modernisaatio kansalaisten hyväksi ja eduksi. Uutta oli vain teema 2022, Lasten vuosi, ovathan nämä tulevaisuus.

Yksi asia on toisin: maata itsenäistymisestä lukien luotsannut **Nursultan Nazarbajev** väistyi 2019,

itse valittuaan seuraajansa **Kasim Žomart-Tokajevin**. Virkaanastujaisissa tämä asetelma korostui siten, että vetäytyvä johtaja istui korotetussa kultatuolissa salin keskilinjalla. Käytännössä Nazarbajev hallitsi yhä perustuslain suoman ”kansakunnan isä”-asemansa sekä Kansallisen Turvallisuusneuvoston puheenjohtajuuden turvin. Tätä sumuverhottua tosiasiallista valtaa myös mielenosoituksissa kritisoi, samoin kuin Nazarbajevin 30 vuoden aikana perheineen keräämiä mittavia omistuksia.

Ilmiselvästi pönkittääkseen omaa valtaansa Žomart-Tokajev erotti edeltäjänsä Kansallisen Turvallisuusneuvoston johdosta. Parhaimpia itäisen retorikan perinteitä noudattaen sairaalloisen Nazarbajevin kerrottiin toki muodollisesti itse pyytäneen vapautusta tehtävästä ja antaneen tukensa uudelle johdolle.

HALLITUKSELLE ANNETTU MISSIO neuvotella Mangistaun mielenosoittajien kanssa toteutti samaa kynnistä päämäärää, eihän ole uskottavaa, että hintasääntelyn itse kumonnut kabinetti perääntyisi. Hallitus ymmärsi yskän ja pyysi eroa, mihin valtionpäämies auliisti suostui – lisäten siten toimivapauksiaan. Eri asia on, kuinka hallinnon tasoilla vielä toimivat nazarbajevlaiset reagoivat uuden johtajan omavaltaisuuteen.

Epävarmuuteen juuri kaadereista viittaa sekin, että Žomart-Tokajev pyysi Kreml-vetoiselta Kollektiivisen Turvallisuuden Organisaatiolta (ОДКБ) apua. Vaikka parikymmentä poliisia oli tähän mennessä menehtynyt ja satoja sotilaita haavoittunut, ei Kazakstanin turvallisuusvoimille määrä ole suuri. Niinpä korostaakseen uhkaa Žomart-Tokajev mainitsi 5.1. noin puolen maasta kärsivän levottomuuksien.

KAZAKSTAN

VALTIOMUOTO tasavalta

PRESIDENTTI Kasim Žomart-Tokajev

PÄÄKAUPUNKI Nur-Sultan

VÄKILUKU 18 809 200

PINTA-ALA 2 724 900 km²

VIRALLISET KIELET kazakki ja venäjä

VALUUTTA tenge (KZT)

BKT 243,6 miljardia USD

AIKAVYÖHYKE UTC +5 / UTC +6

sista ja kiinnitti huomiota hulinan ja järjestyneisyyteen – se kielii ”taloudellisesti motivoituneista salaliittolaisista”.

On huomattava, että Venäjä pysyi tässä vaiheessa passiivisena, mutta heti Žomart-Tokajevin iltapuheen perään ODKB vastasi kutsuun. Edellinen vihjaa sitä, että Moskova puntaroi tilannetta, kun taas jälkimmäiseen mennessä vaihtoehdot kuivuivat minimiin. Uskollisen liittolaisen Nazarabajevin syrjäyttämiseen ei keveästi lähdettäisi, mutta Žomart-Tokajevin kuvaaman terrorismin ääritulemana kuultaa koko Venäjä-suuntautuneen kaaderin katoaminen vallasta.

Loppiaisen alkuiltapäivänä pikalennätetyt Venäjän laskuvarjojääkärit jo operoivat maassa, suojaten hallintorakennuksia ja yhteyksiä, mutta vankentaen tosiasiaa istuvan presidentin otetta. Kazakkien keskinäisten klikkien välisen uudisjärjestelyn taas on suorittava tuore ”erityistutkintaryhmä syyllisten rikos- ja hallinnollisen vastuuseen saattamiseksi”.

Erityisesti jälkimmäinen määrite paljastaa, ettei raastupaan haalita pelkästään tavanomaisia ri-

”KAZAKSTANISSA TODELLINEN KAAPPARI TULI KAADERIN KAKKOSRIVISTÄ”

kollisia – odotettavissa on virkahierarkian puhdistaminen. Sekin, että Žomart-Tokajev monesti korosti ODKB:n (venäläisten) joukkojen osallistuvan ainoastaan kohteensuojauksellisiin operaatioihin yhtä lailla kertoo sisäisestä valtajärjestelystä – näinhän kazakkiresurssit vapautuvat syyllisten etsintään ja tuomitsemistoimiin

KYYNISESTI KATSOEN, Venäjän karsastamista ns. värvallankumouksista kehitys eroaakin vain yhdessä kohdin: Kazakstanissa todellinen kaappari tuli kaaderin kakkosrivistä.

Kirjoittaja on Ex-neuvostotasavaltojen konflikteihin, etenkin Moldova-Transnistriaan, erikoistunut tohtorikoulutettava Helsingin yliopistossa.

> O S K A R I

Kiina järkyttää globaalia voimatasapainoa

Kiinan historia on ollut vaikutusvaltaisten dynastioiden historiaa, joiden ansiosta se on ollut Aasian vaikutusvaltaisinkin mahti yli kaksi tuhatta vuotta.

TEKSTI **ALPO RUSI**

Harvard-professorin **Joseph Nyen** mukaan ”Keskustan keisarikunta” (Middle Kingdom) oli maailman johtava valta tuhat vuotta 500–1500 ilman, että se oli globaali voimatekijä. Viimeiset puolen tuhatta vuotta sen ohit menivät Euroopan valtiot ja Yhdysvallat. Kiina on 21. vuosisadan alkupuolella nousemassa ensin tasavertaiseksi mahdolliseksi Yhdysvaltojen, ydinvalta Venäjän ja Euroopan kanssa, mutta on silti kyseenalaista, ohittaako Kiina ne pysyvästi myöhemmin.

Kilpajuoksun ratkaissee, nouseeko Kiina samalla myös globaaliksi sotilasmahdiksi. Se tuskin voi tapahtua ilman, että Kiinan on ensin varmistanut asemiaan Aasiassa. Presidentti **Xi Jinping** on korostanut, että ”Aasia kuuluu aasialaisille”. Taustalla on pyrkimys vähentää Yhdysvaltojen vaikutusta ja luoda kiinteä kumppanuus Kiinan ja siihen epäluuloisesti suhtautuneiden ASEANin (*the Association of Southeast Asian Nations*) valtioiden välille. Käytännössä tämä tavoite on edistynyt vaivalloisesti, koska pelkona on Kiinan alueellinen hegemonia. Professori **Rakhahari Chatterjin** mukaan useimmat kymmenestä ASEAN-maasta vastustavat Yhdysvaltojen vetäytymistä Aasiasta, koska se lisäisi turvatomuutta Aasian pienemmissä maissa.

Euroopan, Australian, Japanin ja Yhdysvaltojen kannalta olennaista on, liittoutuuko Kiina sotilaallisesti Venäjän kanssa? Kiinan ja Venäjän puolus-

tusministerit allekirjoittivat marraskuussa vuoteen 2025 ulottuvan yhteistyösopimuksen Yhdysvaltojen lisääntyneen uhkan torjumiseksi. Maiden strategiset pommikoneet ovat tehneet yhteislentoja Japanin merelle ja etelä-Kiinan merellä, joiden seurauksena etelä-Korean hävittäjät ovat häätäneet niitä maan aluevesirajan tuntumasta. Elokuussa 2021 Venäjän joukot osallistuivat ensimmäistä kertaa yhteisiin sotaharjoituksiin Kiinan maaperällä.

Vastareaktioita kylmän sodan tyyliin

Kansainvälisessä järjestelmässä Kiinan vahvistuminen on johtanut väistämättä vastareaktioihin. Eriytyisen kriittisesti Kiinan johto suhtautuu Yhdysvaltojen, Intian, Australian ja Japanin Quad-dialogiin ja sitä täydentävään, syksyllä 2021 käynnistyneeseen Yhdysvaltojen, Britannian ja Australian sotilaalliseen yhteistyöhön (AUKUS). Kiinan ulkoministerin **Wang Yin** mukaan kyse on Yhdysvaltojen johtamasta kylmän sodan ajatuskaavan mukaisesta politiikasta, joka vaarantaa eteläisen tyynen meren ja kaakkoisen Aasian ydinaseista vapaita vyöhykeitä koskevien sopimusten uskottavuuden ja horjuttaa viime kädessä globaalia voimatasapainoa.

Kiinan vahva taloudellinen kasvu on jatkunut neljä vuosikymmentä ja siitä on kehittynyt globaali talousmahti ja ensi vaiheessa myös Itä-Aasiassa poliittinen ja taloudellinen suurvalta.

Kiina ohitti IMF:n ostovoimapariteettiin perustuvan laskutavan mukaan Yhdysvallat maailman suurimpana taloutena vuonna 2014. Kiinan talouden koko oli laskennallisesti 17,6 triljoonaa dollaria ja Yhdysvaltain 17,4 triljoonaa dollaria. Vuonna 2020 Kiinan taloustuotanto oli saman mittauksen mukaan yli 18 % ja Yhdysvaltain taloustuotanto noin 16 % maailman taloustuotannosta. Professori **Niall Ferguson** on kuvannut Kiinan ja Yhdysvaltojen taloussuhdetta symbioottiseksi ”Chimericaksi”. Mikäli se kärsisi vakavia häiriöitä kauppasodan kärjistyessä, maailmantalous ajautuisi suuriin ongelmiin ja vahingoittaisi molempia suurvaltoja.

"KIINASTA KEHITTYY MAAILMANHISTORIAN KAIK- KEIN VAHVIN VALTIO, JONKA SEURAUKSENA KANSAINVÄLI- SEEN JÄRJESTELMÄÄN LUOTAVA UUSI TASAPAINO."

SINGAPOREN EDESMENNYT PÄÄMINISTERI LEE KUAN YEW

Kommunistinen Kiina kasvattaa armeijaansa ja kyberkyvykkyydessä se on jo globaali voimatekijä. "Valta kasvaa kiväärin piipusta", kuten **Mao Zedong** opetti. Nykyinen kommunistijohto uskoo yhtä lailla maan tunnetuimman strategin **Sun Tzun** (544–496 eaa.) näkemykseen, jonka mukaan "parhaassa strategiassa ei pyritä voittamaan jokaista taistelua, vaan saavuttamaan tavoite ilman ainuttakaan taistelua". Kiina pyrkinee siten ensin johtavaksi taloudelliseksi suurvallaksi, mikä ajan myötä johtaisi toivottuihin poliittisiin seurauksiin ilman sotilaallista suurkonfliktia.

Miten kahlita Kiinan kasvua?

Asiantuntijat kiistelevät tulisiko Kiinaa padota proaktiivisesti sotilaallisesti vai ainoastaan talouden ja politiikan keinoilla. AUKUS-sopimus viittaa siihen, ettei kyse ole enää pohdiskelusta, vaan sotilaallisesta varautumisesta. Harvard-professori **Graham Allison** pelkää sotilaallista yhteenottoa Kiinan ja Yhdysvaltojen välillä teoksessaan *Destined for War: Can America and China Escape the Thucydide's Trap* (2017), vaikkei usko maiden lopulta ajautuvan keskinäiseen suursotaan.

Ennen ensimmäistä maailmansotaa ei uskotu, että maailmassa olisi niin paljon typeryyttä, että vahva elintason paraneminen haluttaisiin katkaista järjestömällä suursodalla. Näin kuitenkin tapahtui.

Vuosina 2006–2012 Kiinaa johti presidentti **Hu Jintao**, joka teki **Kon Fu-zin** opeista marxilaisittain sovelletun valtioideologian. Sen avulla sopeutetaan siirtymistä "sopuointuiseen sosialistiseen yhteiskuntaan" ja tuetaan Kiinan "rauhanomaista laajentumista". Kiinan presidentti *Xi Jinping* on vuodesta 2012 jatkanut samalla linjalla mutta koventanut poliittista kuria ja vahvistanut "konfutsealaisuu-

teen" kytketyn valtioideologian istuttamista ei vain Kiinaan vaan siihen riippuvuussuhteeseen ajautuviin valtioihin.

Kiinan kommunistipuolueen vuoden 2021 puoluekokouksessa vahvistettiin myös Xi-kultin käynnistäminen, jota voidaan pitää enteenä korruptoituneen yksipuoluejärjestelmän vaikeuksista. Xi korostaa nyt marxilais-leninistisen yhteiskuntateorian merkitystä ja arvioi Kiinan ja Yhdysvaltojen kilpailua marxilaisen antagonismin näkökulmasta. Kiinaa ja länsimaita erottaa jatkossa yhä selvemmin siviilisaatioiden erilaisuus ja yhdistää taloudellinen keskinäisriippuvuus, ilmastomuutos ja pandemioiden hallinta.

Kiina on viimeksi ollut sodassa 1979 ja se on yksi YK:n merkittävistä rauhanturvaajista. Monet muutkin esimerkit ovat todistaneet maan ulkopoliitiikan rauhan tahdosta. Venäjä on Kiinan poliittinen liittolainen ja se kokoaa sille myötemielisiä valtioita kumppaneikseen. Xin vuonna 2013 käynnistämä neljän trilloonan arvoiseksi kasvava "vyö ja tie"-hanke on tarkoitettu kytkemään hankkeeseen osallistuvat maat Kiinan taloudelliseen verkostoon. Nouseva suurvalta on historiassa ollut kuitenkin vakiintuneille suurvalloille uhka. Kiinan vahvistunut asema on aiheuttanut jännityksen kasvun Itä-Aasiassa ja kiristänyt maan suhteita Yhdysvaltojen kanssa. Kiinan johdon uudenlainen voimantunto ja nopea varustautuminen on koettu konkreettisesti jo eteläisen Kiinan merialueella, mutta heikentää maan kuvaa myös Norjassa, Ruotsissa ja 2021 Liettuassa.

Asevoimaa kasvatetaan voimakkaasti

Kiinan asevoimia on vahvistettu kiivaassa tahdissa. Tavoitteena on saada armeijan uudistus toteutettua vuoteen 2035 mennessä. Asevoimien ytimen muodostavat mannertenväliset ballistiset ohjukset DF-41 ja JL-3. Rakenteilla on uusia lentotukialuksia ja ydinkäyttöisiä sukellusveneitä. Etenkin laivaston modernisointi tulee muuttamaan maailman sotalaivastojen voimatasapainoa 2020-luvulla. Kiina pitää kiinni aiemmista anastuksista ja alistussuhteista Tiibetissä ja Taiwanilla. Etelä-Kiinan merellä sen kanssa on vaikea neuvotella rajoista, mikä kiristää sen suhteita etenkin Vietnamin ja Japanin kanssa.

Kiinan taloudellista kasvua ja kansainvälistä vaikutusvaltaa varjostavat kuitenkin monet ongelmat. Väestön ikääntyminen, puhtaan veden puute, kommunistipuolueen korruptoituneisuus, kivihillen käytön aiheuttamat ilman saasteet, uiguu-

rien ja mielipidevankien ahdingot, ja vaikkapa pankkijärjestelmän järjestelemättömät luotot, muutavat kuvaa Kiinan noususta. ”Kun pitkän aikavälin ongelmiin lisää lyhyen aikavälin vaarat – esimerkiksi kysynnän heikentymisen, maakuntien ja paikallishallinnon suuret velkapotit ja pankkijärjestelmän järjestämättömät luotot –, kuva Kiinan talouden tulevaisuudesta muuttuu: se sisältää paljon enemmän riskejä kuin yleisesti mielletään”, kuten *Helsingin Sanomat* arvioi 27.12.2019 pääkirjoituksessaan. Arvio on pätevästi perusteltu ja tarkoittaa, että suurien kiinalaisinvestointien vanavedessä saapuvat myös monet Kiinan ongelmat.

Japani on hankalassa asemassa

Kiinan geopolittisen vaikutusvallan kasvu on koettu selvemmin etenkin Japanissa vuodesta 2008, jolloin Kiina alkoi horjuttaa alueellista vakautta ohjaamalla laivastoa eteläisen Kiinan merelle. Hieman myöhemmin Venäjän suorittama Krimin valtaus horjutti vakautta puolestaan Euroopan rajapinnalla. Valtauksen jälkimainingeissa **Vladimir Putin** ryhtyi korostamaan Venäjän ja Kiinan keskinäisen luottamuksen merkitystä. On silti liian aikaista kuvitella, että Kiinan ja Venäjän strateginen liitto olisi odottamassa nurkan takana. Japanilainen tutkija **Sanshiro Hosaka** on osoittanut artikkelissa ”*China-Russia Alliance*” (2021), miten Venäjä on ruokkinut länsidemokratioiden poliittisiin eliitteihin kohdistuneilla informaatiokampanjoilla ja verhotuilla aktiivitoimilla Krimin valtauksen jälkeen mielikuvia Kiinan, Venäjän ja Iranin ”kolmiliitosta”, jotta etenkin EU luopuisi Venäjän vastaisista sanktioista.

Tärkeimmäksi strategiseksi narratiiviksi onkin osoittautunut Kiinan ja Venäjän sotilasliitolla peloteltu. Kampanjaan liittyy Japanin irrottaminen EU:n ja Yhdysvaltojen Venäjän vastaisesta sanktiorintamasta aktiivimalla Japanissa vaikutusvaltaiset ”Venäjän ymmärtäjät” politiikan ja diplomatian huipulta vaatimaan dialogia Venäjän kanssa. Taustalla on Japanissa nimenomaisesti pelko Kiinan ja Venäjän sotilaallisesta liittoutumisesta, jonka se kokoi strategiseksi uhkaksi.

Hosaka varoittaa kuvittelemasta, että Japanin tai EU:n pehmeämmällä Venäjän politiikalla estettäisiin Venäjän ja Kiinan sotilaallinen yhteistyö, ”liittoutuminen”, jota hän eri syistä pitää silti epätodennäköisenä. Liittoutumisen Demokleen miekan heiluttaminen on Kremlin ja ehkä Pekinginkin strateginen harhautusoperaatio. Japanin johtavat sinologit, ku-

ten **Toshiki Kanamori**, luettelevat niin ikään lukuisia tekijöitä historian lisäksi, jotka tulevat estämään Kiinan ja Venäjän suhteiden kehittymisen sotilasliitoksi. Kiinalle Venäjä-suhde on ollut ja tulee olemaan vain yksi nappula monikeskisessä globaalissa valtapelissä, eikä edes *Vladimir Putin* ole aikeissa saattaa maataan Kiinan taloudelliseksi satelliitiksi. Suurvaltahan ei voi olla satelliitti. Eikä Putin halua maansa putoavan kolmen tai neljän suurvallan joukosta, josta Ukrainan sodassa on kysymys.

Japani, Yhdysvallat sekä EU:n johtavat valtiot yrittivät rakentaa 2010-luvulla diplomatialla siltoja Kremliin ei vain taloudellisen keskinäisriippuvuuden korostamisella vaan nimenomaan Kiina-argumentilla. Toivomus oli, että Japanin ja Venäjän lähentyminen olisi ehkä jarruttanut Kiinan toimia eteläisen Kiinan merellä. Japanin pitkäaikaisin pääministeri **Shinzo Abe** (2014–2020) tapasi Putinin 27 kertaa aktivoitakseen neuvotteluja kahden ns. pohjoisen saaren palauttamisesta ja jatkaakseen vaikuttamista Venäjän irrottamiseksi läheisemmästä sotilaallisesta yhteistyöstä Kiinan kanssa. Aben diplomatia ei johtanut toivottuihin tuloksiin.

EU:n ulkopolitiikan näkökulmasta on ensisijaisista erotella Venäjän strategisesta narratiivista siihen liittyvät propagandistiset ja harhaanjohtavat elementit, joista Kiinan ja Venäjän sotilasliitolla peloteltu on ehkä kaikkein tehokkain uhkakuva. Ranskan presidentti **Emmanuel Macron** kehotti loppuvuodesta 2019 EU:ta tehostamaan yhteistyötä Venäjän kanssa ”jotta siitä ei tulisi Kiinan vasalli”.

Saksan ulkoministeri **Haiko Maas** varoitti vielä heinäkuussa 2021 ”polttamasta kaikkia siltoja” Venäjään, koska ”muutoin se johtaisi historian voimakkaimman taloudellisen ja sotilaallisen allianssin syntymiseen Kiinan ja Venäjän välille”. Mutta olisiko Macron myös hieman gaullistien asialla, ja edisti ranskalaista ”*grandeuria*”, eli Ranskan itsestä ulkopolitiikkaa? Entä ajoiko Maas puolestaan saksalaisvetoista Nord Stream 2-kaasuputkihanketta, kuten Hosaka arvelee. **Olaf Scholz**in hallitukselle Kiinasta mutta myös Venäjästä poikii isoja päänsärkyjä. Merkeliin Venäjään ja Kiinaan sovellettua ”lepyttelypolitiikan” jälkiä on vaikea kulkea.

Transatlanttisen turvallisuusyhteisön ylläpitäminen on silti välttämätön ehkä vielä vuosikymmeniä. Maailmanpoliittisessa syklissä suursodan syttymisen todennäköisyys 2020-luvulla on merkittävä. Tämän toteaminen ei silti tarkoita, että suursota olisi todennäköinen. ■

Juha-Antero Puistola
Komentaja

Sumujen saari

Olen sosiaalisessa mediassa ehkä hieman kaihoisasti seurailut kurssiveljien eläkekahvitteluja. Yksi kerrallaan he ovat siirtyneet reserviin jatkamaan elämää aktiiviuran jälkeen. Jos kaiho on ehkä, niin ylpeys on varma. Toinen toistaan upeampia miehiä – kurssillamme ei ollut naisia – on tinkimättä täyttänyt tehtävänsä välitavoitteeseen asti.

Kun valmistuimme vuosia sitten, maailma oli erilainen. Ei meille ollut mitään epäselvää siinä, miksi Suomi koulutti sotataidon ammattilaisia ja ylläpiti isoa reserviä. Naapuri oli koko kirjoitetun historian ajan osoittanut sanoin ja teoin, että sen rauhantahtoisuuteen ei voinut luottaa. Se korahteli oman mahdollomuutensa edessä. Valmistauduimme siihen, että suurvallan viimeiset nytkähdykset heilauttaisivat myös meitä.

Onneksi pahimmilta uhkakuvilta vältyttiin, ja Suomi pääsi lähemmäs sitä länttä, jonka osa se halusi olla. Ehkäpä ”uusi maailmanjärjestys” ei olisi-kaan hassumpaa pohjolan asukeille.

Hulluja nuo ruotsalaiset

Neuvostoliiton raunioista nousi Venäjä. Se oli heikko ja vihainen. Ei niin heikko, että se olisi hyväksynyt tšetšeenien itsenäisyyden. Varusmiehille pidettävien turvallisuuspolitiikan luentojen aineisto oli karua materiaalia. Kuvat pysäyttivät. Niissä näkyi suurvaltapolitiikan jatkaminen muilla keinoin. Päätimme kuitenkin lähes kollektiivisesti sulkea silmämme sil-
tā, että Venäjä ei halunnut tulla osaksi läntisten demokratioiden perhettä. Se jäi porstuan puolelle helimään suuruuden päivien muistoa. Siinä sivussa alkoi toinen Tšetšenian sota, jossa Venäjän menestys ei perustunut ainakaan ihmisoikeuksien ja sodan lakien kunnioittamiselle. Ei vastarintakaan niille pohjautunut, mutta se ei tee väärää oikeaksi.

Lännessä kremlologeille annettiin kenkää. Ilmeisesti Venäjän tutkimus rinnastettiin paleontologiaan. Neuvostoliiton hajoaminen tulkittiin meteo-

rin iskuksi menneen ajan dinosauruksille. Suurruudenpäiviä ja mennyttä aikaa haikailevia kohdeltiin kuin kylähulluja – joita he epäilemättä saattoivat olla. Niinpä 2000-luvun alussa Venäjän muutos jätettiin sillensä. Lännellä oli muuta puuhaa Afganistanissa, Irakissa ja muissa tärkeämissä hankkeissa. Kiinakin alkoi jo kolkutella portteja. Virallisista tulevaisuuskatsauksista siivottiin huolellisesti pois sellaiset kehityskulut, joiden päässä olisi odottanut aggressiivinen Venäjä. Sehän oli ystävä ja mahdollisuus.

Suomessa pidettiin jääräpäisesti kiinni ajatuksesta koko maan puolustamisesta ja katseltiin naapurin puuhia perinteisen epäluuloisesti. Terve varautumisen mentaliteetti ei tietenkään läpäissyt koko yhteiskuntaa tai osan päättäjistä nostamaa ideologista suojakenttää, mutta täydelliseltä romurallilta sotavarusteiden osalta vältyttiin. Itse asiassa muiden kiire päästä aseistaan eroon täytti valtion varastot ihan mukavasti ja suhteellisen edullisesti. Ruotsin puuhia oman puolustuksensa ja kenties maailman parhaan kokonaismaanpuolustusjärjestelmän alasajamiseksi seurattiin sydän syrjällään. En usko olleeni universumin ainoa ihminen, jonka mielestä länsinaapuri oli tekemässä uutta alalukua suurten munausten kirjaan. Eikun ollaan höveleitä. Konaista lukua.

Venäjän nousu

Hiljalleen keisari alkoi saada uusia vaatteita oikeista langoista. Ylijäämäkankaasta punottiin hittoköyt-
tā tšetšeenille, moldovalaisille, georgialaisille ja viimein ukrainalaisille. Länsi seisoi tumput suorana reset-nappulan vieressä, kun Venäjä alkoi vakiinnuttaa vaikutuspiiriään. Jokainen tuuma venäläistä arvovaltaa maksettiin verellä.

Vasta Ukrainan ja sittemmin Syyrian tapahtumat läpsäisivät läntiset päättäjät ylös Ruususen unesta. Siinä vaiheessa tupa oli jo kylmä, ja porstuassa kolina kävi kovemmaksi.

”LÄNSI SEISOI TUMPUT SUORANA RESET-NAPPU- LAN VIERESSÄ, KUN VENÄ- JÄ ALKOI VAKIINNUTTA VAIKUTUSPIIRIÄÄN.”

Venäjän päättäjien mielentilaa on vaikeata arvioida. Välillä tuntuu siltä, että länsimainen kasvatusta ei yksinkertaisesti anna eväitä naapurin ymmärtämiseksi. Toisaalta omassa suvussani pidettiin vihaa väritelevision vuoksi melkein 30 vuotta. Olisi se jatkunut kauemminkin, mutta asianomaiset kuolivat. Kyllähän entisten liittolaisten menettäminen lännelle kirpaisee vähintään saman verran, joten turpaan vaan ja onnea.

Piittaamattomuus vastareaktioista, niiden aiheuttamat taloudelliset menetykset, imagon rapautuminen ja kansainvälisen arvostuksen hiipuminen tuntuvat isolta hinnalta Venäjän saneluvallan ylläpitämisestä. Selitys ei voi olla niin yksinkertainen, että koulukiusaaja saa sadistista nautintoa kiskossaan pienempien kalsareita korviin. Toisaalta rehtori ja opettajat eivät tee mitään tuntuva puuttumisesta, vaan kenties keskittyvät miettimään kiusaajalle sopivaa terapiamuotoa. Yleisymmärtäjien pitäessä kokousta unisex-vessasta kuuluu kurlutusta, kun naapurin natiaiset saavat lisäkyäitä pää pöntössä.

Hyvät idänsuhteet uskontona

Suomessa kauhisteltiin sopivalla annoskoolla, kun Venäjä vaati Naton itälaajentumisen pysäyttämistä. Eihän nyt Venäjä sanele itsenäisten valtioiden ulkopolitiikkaa? No sanelee. Taatusti sanelee, jos annetaan puhevalta. Ihan oikeasti. Kaikki ne, jotka ovat ajatelleet Suomen kuuluneen Neuvostoliiton ja Venäjän intressipiiriin tai pikemmin puskurivyöhykeajattelun ulkopuolelle käsi ylös. Tietysti olemme reuna-alueella, mutta emme kokonaan poissa operatiokartoista tai poliittisesta keskustelusta.

Suomessa on valitettavasti kotikutoinen joukko ihmisiä, joiden mielestä olisi parempi pitää suu suukemalla eli aiheuttaa mahdollisimman vähän ryp-

pyjä kansojenväliseen rakkauteen. Länsimaita johdattaa iso ja paha USA, joten on itsestään selvää, että Suomen on pysyttävä kaukana lännestä ja sen sotateollisesta kompleksista. Länsimainen demokratia, ihmisoikeuskäsitykset ja markkinatalous ovat vain savuverhoa hyökkäysaikeille Venäjää vastaan. Sellaiseen peliin ei pidä Suomea vetää mukaan, vaan pysyttelemme piilossa kuin Avalonin saari. Osa näistä ajattelijoista on ilmeisesti muutakin kuin kotikutoista. Perusidea on se, että Venäjä voi määritellä Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan suuntaviivat.

Nyt eläköityvien veljien palvelusuran aikana suomalainen julkinen keskustelu on muuttunut. Vanhaan hyvään aikaan tasavallan presidentti myllytti valtion suunnan, ja muut pysyivät hiljaa. Sitä kutsutaan suomettuneisuuden ajaksi. En tiedä, kuinka ylpeä pitää olla siitä, että Sibelius, sauna ja sisu ovat saaneet kyseisen termin kansainväliseksi seurakseen. Tietysti kyseessä oli valtiollinen henkiinjäämiskamppailu, mutta me teimme siinä jopa liian hyvää työtä. Neuvostoliittolaiset asiamiehet olivat pääpyörällä, kun suomalaiset tarjosivat poliittisia palveluksiaan jopa ilmaiseksi.

Mahdolliset vastarannankiisket perattiin nopeasti ja tehokkaasti poliittisesta eliitistä ja kulttuurielämästä. Käyttäydyimme kuin jonkin hassun uskonlahkon tiukkapipot, joilta karkotuspäätös yhteisöstä napsahti perin herkästi. Neuvostoliiton julkinen epäileminen oli vähintään fasismia, todennäköisesti natsismia ja aivan varmasti valtiorikos. Nykyisin Venäjän epäileminen on enää vain CIA:n salajuoni ja informaatioisotaa. Venäjä tosin tekee parhaansa osoittaakseen kansainvälisen epäluulon oikeutetuksi.

Nyt eläkkeelle siirtyvät veljet ovat todistaneet Neuvostoliiton hajoamisen, kylmän sodan päättymisen, Jugoslavian hajoamissodat, Venäjän uuden nousun sotineen, Irakin ja lännen sodat, Afganistanin operaation, Euroopan unionin ja Naton laajentumisen, Georgian ja Ukrainan sodat, sotilaallisten jännitteiden lieventymisen ja kiristymisen lähi-alueellamme sekä suomalaisen yhteiskunnan muutoksen. Onko se paljon vai vähän yhden uran varrelle? Monelle heistä tärkeintä on ollut se, että Suomi on ja pysyy itsenäisenä riippumatta siitä, miten maailma velloo ympärillä. Kaikkien kannattaisi koella sitä. ■

Sirpin ja vasaran välissä

Risto Hauvonen: Kekkosen ja Sorsan kriisivuosikymmen. 1970-luku tutkimusten ja aikalaisten silmin. Lector Kustannus Oy, 2022. 500 s. ISBN 978-952-7433-70-6.

TURUN YLIOPISTON poliittisen historian laitoksen johtaja **Timo Soikkasen** kasvattama tohtori **Risto Hauvonen** on koonnut mielenkiintoisen yhteenvedon **Urho Kekkosen** ja **Kalevi Sorsan** suhteista erityisesti 1970-luvulla, joissa Neuvostoliiton kommunistisen puolueen keskuskomitean alaisella valtionturvallisuukskomitealla (KGB) oli merkittävä rooli. Suomessa elettiin jännittyneissä ja epävakaissa oloissa.

Hauvonen ei ole itse istunut arkistoissa, vaan on tehnyt synteisin muiden tutkijoiden teeseistä ja antiteeseistä. Siteerattujen kirjojen lähdeluettelo on kuusi sivua pitkä. Lector Kustannus on tuonut arvokkaan lisän suomalaisten kriittiseen itse-tutkiskeluun.

Hauvosen teokseen mahtuu pähkinänkuoressa kaikki se, miten suomalaiset ”suometettiin” eli kuinka meihin iskostettiin usko ja luottamus siihen, että myötävaikuttamisen politiikalla saavuttaisimme vakaamman ulko- ja turvallisuuspolitiikan suhteessa Neuvostoliittoon (Venäjään) kuin ehkä Naton vasta-vaikuttamisen politiikalla.

Sorsa omaksui Kekkosen konseptin ja keinot, mutta turhaan, koska hänestä ei tullutkaan presidenttiä. Sorsa meni pitkälle avatesaan oven Kremltiin ja ottaessaan KGB:n hoitamaan suoria suhteita. Kirja osoittaa hyvin havainnollisesti, miten Moskovassa ratkottiin Suomen sisäpoliittisiakin asioita ikään

kuin Suomi olisi ollut yksi Itä-Euroopan ”kansandemokratioista”, peräti ”Kekkoslovakia”.

Sivulla 477 Hauvonen summearaa pimeyden vuosikymmentä:

”Suomi tasapainoili Moskovan aiheuttaman paineen alla koko 1970-luvun alun. Tämä johti kriisialttiiseen sisäpolitiikkaan ja jatkuvaan epävarmuuteen.”

”Kaikkiällä, varsinkin lännessä, tajuttiin Suomen epävakauden johtuvan Neuvostoliiton painostuksesta. Suomessa tätä kuvaa pyrittiin hälventämään, mutta se vain heikensi Suomen kuvaa maailmalla entisestään – alettiin puhua suometumisesta.”

Mauno Koivisto meni suhteissaan Kremliin yhtä pitkälle kuin Kekkonen ja Sorsa. Koivisto käytti ”Moskovan korttia” siinä missä Kekkosenkin. Pääministerinä ja presidenttinä toimineeseen **J.K. Paasikiveen** leima ei istu. Paasikivi oli johdossa valvontakomission aikana ja elätteli toiveita Karjalan palauttamisesta sen jälkeen. Kävi kuitenkin niin, että vaikka valvontakomissio lähti, suomalaisten uusi poliittinen ”kulttuuri” ja Karjala jäi.

YYA-sopimuksen nojalla Neuvostoliiton sotilasjohdon tekemien sotaharjoitusehdotusten torjunta on kuvattu kirjassa yksityiskohtaisesti. Suomettuminen ei yltänyt koskaan kenraalikuntaan. Sotaharjoitukset olisivat kertaheitolla romuttaneet Suomen puolueettomuuspyrkimykset. Suomen johto kyllä neuvotteli venäläisten kanssa, mutta ei antautunut edes Varsovan liiton jäseneksi.

Päinvastoin Kekkosen ja Koiviston aikana rakennettiin Suomen alueellinen maanpuolustusjärjestelmä.

”Kaikkiällä, varsinkin lännessä, tajuttiin Suomen epävakauden johtuvan Neuvostoliiton painostuksesta. Suomessa tätä kuvaa pyrittiin hälventämään, mutta se vain heikensi Suomen kuvaa maailmalla entisestään – alettiin puhua suometumisesta.”

Maa oli jaettu 12 sotilasläänin ja 23 sotilaspiiriin. Jokainen sotilaslääni olisi kyennyt perustamaan ja johtamaan joukkojaan itsenäisesti. Järjestelmä oli nopeasti mobilisoitavissa ja se oli torjuntavalmis kaikkiin suuntiin. Sotilaat olivat motivoituneita puolustamaan omia asuinalueitaan. Vuoteen 1989 asti järjestelmän kirjoissa oli 526 000 sotilasta. Joukot koostuivat 27 prikaatista, 50 sissipataljoonasta ja 200 paikallispataljoonasta.

Venäläiset olisivat joutuneet taistelemaan kaikkiällä.

MARKKU SALOMAA

Rukajärven veteraanit äänessä

Esa Sirén, Jukka Kuhanen: Sodan tarinat. Rukajärvi 1941–1944. Gummerus Kustannus Oy, 2020. 304 s. ISBN 978-951-24-0571-8.

KIRJA PERUSTUU noin 80 veteraanin kertomuksiin. **Esa Sirén** on kirjoittanut saman arkiston pohjalta myös teoksen *Sodan kuvat*, julkaisu vuonna 2016. Kirja on myös merkittävä tämän päivän upseerikouluttajille, koska kirjassa olevia toimintoja on hyödynnettävissä myös varusmiesten ja reserviläisten kouluttamisessa.

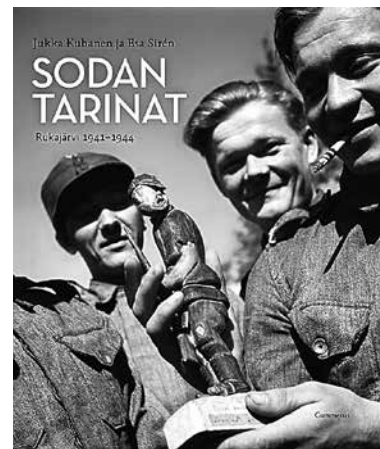
Kirjaa lukiessa tuli monta kerta mieleen miksi ei omana aikana voinut tehdä tätä asiaa tehokkaammin? Kannattaa käydä kirja läpi silläkin silmällä. Rukajärven tien suunnassa taistellut 14.Divisioonassa oli muihin divisiooniin verrattuna ylivahvuinen, koska siinä oli alkuvaiheessa peräti 21 000 miestä ja pienimmillään noin 15 000 miestä. Divisioonassa taisteli lisäksi koko sodan ajan Päämajan alaisuudessa ja samalla alueella, mistä aloitti sotaretken. Kirjan alussa seurataan polkupyöräkomppanian koulutusta ja siirtymistä Rukajärven suunnalle legendaarisen everstiluutnantti **Arnold Majewskin** alaisuuteen. Tämän ansiokkaan upseerin kuolema on myös dokumentoitu valokuvien, kun TK-kuvaaja seurasi häntä ottaen samalla kuvia. Majewski laski etumaastoon kuolleita vihollisia eikä laskeutunut juoksuhaudan suojaan pyynnöistä huolimatta. Tarkka-ampujan luoti lävisti hänen päänsä?

Kirjassa on useassa kohdin hyvin esillä lottien toiminta. Lotat seu-

rasivat joukkoja aivan hyökkäävän kärjen lähellä pitäen kanttiineita. Rohkeita nuoria naisia! Rukajärvi oli tärkeä myös Suomen sotilasjohton mielestä, sillä marsalkka **Mannerheimkin** kävi tutustumassa alueeseen syyskuussa 1942.

Aluevastuussa koko sodan ajan ollut 14.Divisioonassa oli myös tärkeä opastaja ja tuki saksalaisille, jotka olivat vastuussa Lapin alueesta divisioonasta pohjoiseen. Suomalaiset opettivat saksalaisille talvisodankäyntiä mahdollisuuksien mukaan, mutta heiltä puuttuivat talvivarusteet. Suomalaisen varusteet olivat hyvät, niissä ei pakkaneen puraissut. Jaloissa oli yleensä kippurakärkiset saappaat, joita miehet voitelivat saapasrasvalla kastumisen estämiseksi. Väijytyksen jälkeen lomakuljetukset alettiin suojata jopa panssariautolla eikä yllätyksiä sen jälkeen tapahtunut. Partioiden jäsenillä oli konepistoolit ja jokaisessa ryhmässä oli myös kiväärimies, jotta kauemmas voitiin myös tarvittaessa ampua. Partio selvisi tästäkin ehjin nahoin. Erään tukikohdan takaisinvaltauksessa suomalaisten tykistö ampui lähes 30 000 kranaattia kolmen vuorikauden aikana. Kulutus oli enemmän tuliporrasta kohti kuin Kannaksen ratkaisutaisteluissa Tali-Ihantalasessa. Operaation toteutti valmisteluineen majuri **Reino Hirva**, josta tuli myöhemmin sodan jälkeen tykistön tarkastaja.

Divisioonan miehet rakensivat marsalkka Mannerheimille metsästyksmajan syntymäpäivälahjaksi. Rakentamistoimikunnan nimitti divisioonan komentaja kenraalimajuri **Erkki Raappana**. Divisioonan lääkärinä ja myöhemmin presidentti Kek-

”Kirja on hieno muistoteos sotavuosien tapahtumista Suomen korvessa, joka oli täynnä yllätyksiä ja toiminta-alueena hyvin vaativa.”

kosen henkilääkärinä sekä uskottuna oli **Rikhard Reenpää**, joka perusti 15. Kenttäsairaalan. Tämän leikkaushuone oli erikoinen, sillä sinne ajettiin kymmeniä kuormia kuusenoksia, lattiaan, seiniin ja kattoon, joka jätettiin auki ilmanvaihtoa varten. Sairaalassa vaikein tehty leikkaus oli varmaankin sotilaan selästä poistettu 40 mm:n heittimen eli nakun ammus. Rikhard Reenpää oli torjuntataistelujen loppuvaiheessa leikkaamassa vielä Tali-Ihantalan taistelussa haavoittuneita. Kirjan mukaa hän leikkasi yhtäjaksoisesti 10 vuorokautta useita kymmeniä potilaita pervetiin ja kahvin voimalla. On ollut todella mahtava suoritus.

Kirjassa on lukuisia ja mielenkiintoisia kertomuksia, jotka kannattaa kyllä lukea. Suomalaisen tehokkuus on hämmästyttävää ja voi vain kuvitella sen ajan kouluttamisen laatua.

JUHANI SILLANPÄÄ

*Huippueta
Upseeriliiton jäsenille!*

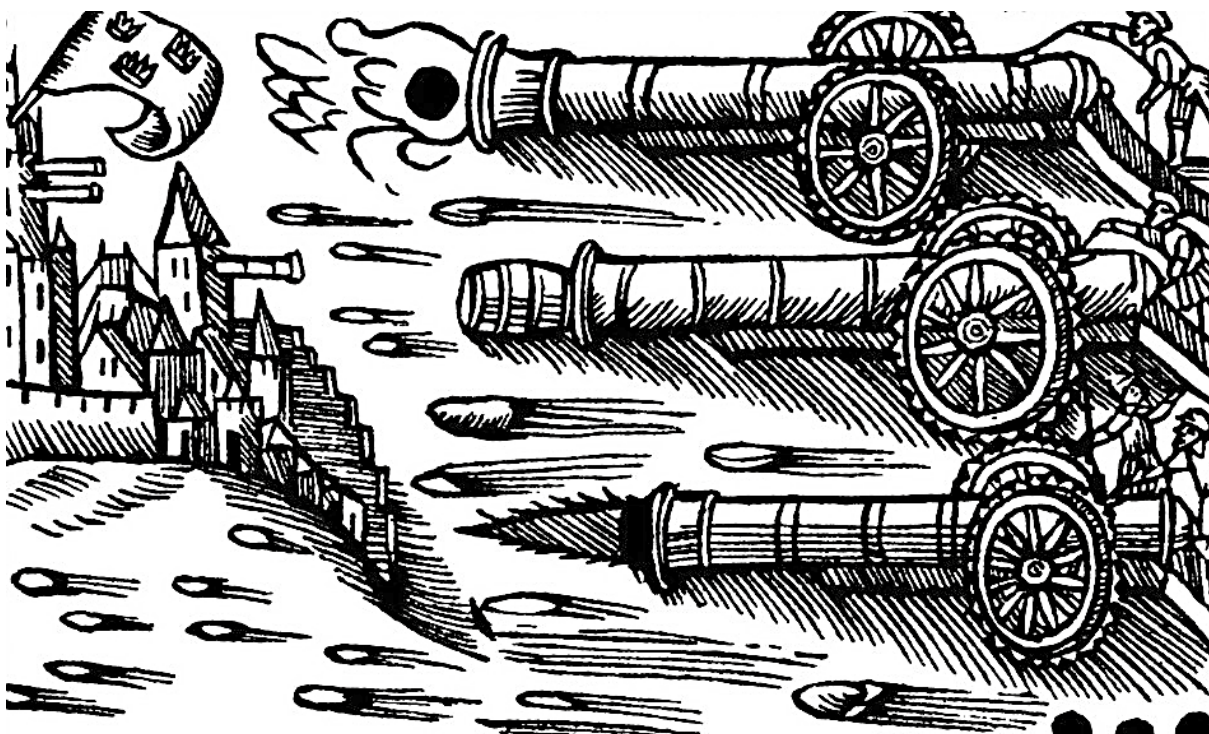
KAIKKI SILMÄLEIKKAUKSET -200€

Varaa
**MAKSUTON
SILMÄLEIKKAUS-
KARTOITUS**

SILMÄASEMA.FI
tai 010 190 200
(mpm/pvm)

SILMÄASEMA

Silmäasema Silmäsaara Oy tarjoaa Upseeriliiton jäsenille yhteistyöetuna 200 €:n alennuksen Silmäaseman silmäsaaraloissa tehtävistä silmäleikkauksista, kulloinkin voimassa olevan hinnaston mukaisista leikkaushinnoista. Etu on henkilökohtainen. Etua ei voi yhdistää muihin Silmäaseman palveluita koskeviin etuihin eikä tarjouksiin, ei myöskään leikkauksen esitutkimuksesta tai muusta leikkaukseen liittyvästä palvelusta annettavaan alennukseen. Todistus jäsenyydestä tulee esittää pyydettyäessä ja aikaa varatessa kertoa koodi 110 jäsenalennukset. Etu on voimassa 31.12.2022 asti.

Venäläisten piiritystä varten mukanaan tuomat, jopa 7-8-metriset tykit, oli valettu kuuluisan italialaisen tykkimestarin opastuksella.

Viipurin pamaus

TEKSTI OHTO MANNINEN

Kun matkailu Neuvostoliittoon alkoi lisääntyä 1960-luvulla, herätti suomalaisturistien ihmetystä Viipurin linnan luona ollut informaatiotaulu, jossa sanottiin, että Viipuri oli vanha venäläinen kaupunki.

Suomalaisille se oli “karjalaisten kaupunki”, joka oli tullut maailmalla tunnetuksi mm. kuuluisan räjähdyspaikkana. Viipurin linnan perustamisajaksi on kronikoissa merkitty vuosi 1293. Se rakennettiin Ruotsin vallan vahvistamiseksi, ja Pähkinäsäärauha 1323 palautti rajaolot rauhallisemmiksi.

Hyökkäystukikohdaksi alkoi tsaari **Iivana III** 1492 rakennuttaa Narvanjoen itärannalle Ivangorodin linnaa (viroksi Jaanilinn), joka sijaitsi Suomenlahden etelärannalla jotakuinkin Viipuria vastapäätä. Kun Turun piispa **Maunu Särkilahti** keuhkokuumeeseen kuoli 1494, sai Tallinasta tarkkoja tietoja venäläisten

hyökkäysaikeesta, hän riensi itse Viipuriin viemään sanaa meriteitse.

VENÄLÄISTEN HYÖKKÄYSJOUKOT ”vyöryivät” ilmeisesti Narvajoen suusta Suomenlahden yli Kannakselle syyskuussa 1495. Mukana oli aikakauteen katsoen voimakas tykistö.

Syyskuun kolmannella viikolla venäläisjoukot alkoivat saapua Viipurin muurin edustalle. Kaupungista hyökkäsi noin 500 saksalaista palkkasoturia ja Uudeltamaalta tulleita talonpoikia kohti venäläisiä mutta he kärsivät 11.10. Vatikiven kahlaamon luona tappion. Seuraavana päivänä venäläiset aloittivat rynnäkön kaupungin muureja vastaan. Hyökkäys torjuttiin vain vaivoin.

Piiritysjoukkojen lukumäärää ei tiedetä, mutta läntisissä lähteissä, mm paavin ristiretkibullassa, mainittu 60 000 miestä oli tuntuvasti liioiteltu.

Puolustusta johti Viipurin linnan kokenut päällikkö **Knut Posse**, jolla oli käytössään eri arvioiden mukaan 1500–3 000 miestä. Possen oikeana kätenä toimi saksalaisten palkkasotureiden päällikkö **Hartwig Winholt**.

Vanha kansanruno antaa kuvan venäläisten tulivoimasta:

*Pani pyssyt pyykämähän,
umpiputket ulvomahan,
avokurkut ammomahan,
jalojouset joikumahan
alla Viipurin vihannan,
alla suuren Suomen linnan.*

*Ampui kerran, ampui toisen
ampui kerran noin alatse,
ampui toisen, niin ylitse,
ampui kolmannen kohalle.*

*Jopa liikkui linnan tornit,
tornin kellot keikahteli,
kivet linnan kiikahteli,
tornin latvat torkahteli,
räystäät rämähtelivät,
paatsahat pamahtelivat.*

*Räystäähät meni rämyksi,
linnan paatsahat pamuksi,
tuohikattoiset tomuksi.
Tuohet lenteli levyinä,
linnan seinät liistehinä.*

ANKARASSA TYKISTÖTULESSA puolustuskyky heikkeni. Itäisen muurin kuudesta tornista kaksi sortui kokonaan ja kolmanteen, Andreaxsen torniin, ilmestyi ammottavia aukkoja. Marraskuun 30. päivän aamuna hyökkääjä lähti rynnäkköön, jonka oli määrä olla Viipurille kuolinisku.

Riimikronikka kertoo:

*”Pyhän Antin päivänä jo aamuvarhaisella
alkoi tositoimin ryssä jo ahdistella.
Lipuun kolmin ryssät kohti käyvät,
Ja Viipuriin rynnätä riennättäyvät.
Heillä mukanaan on paljon tikapuita
Ja lisäksi monenlaisia portaita muita,
Jo kolmelta puolen he rynnön tekee:
Kyllä Viipurin miehet nyt loppunsa näkee”*

PIIRITTÄJÄT siis syöksyivät muureille, kiipesivät rynnäkkötikkaita ylös ja tunkeutuivat ampumastaan reiästä sisään Andreaxsen torniin. Seurasi pamaus. Osa hyökkääjistä ilmeisesti paloi elävältä, ja loput syöksyivät pakoon. Tässä rynnäkössä kaatui pajari Andrei Mihailovitshin vanhin poika **Ivan Andrejevitch Subbota** ”Viipurin luona”.

Venäläisten paosta kertoi Turun piispa Maunu Särkilahti: Viipurin taivaalle oli taistelun aikana ilmestynyt loistava Pyhän Andreaxsen risti. Vihollinen oli säikähtänyt ristiä niin, että oli saman tien paennut. Andreaan risti on mainittu myös samanlaisessa Sturenkronikassa. Sen mukaan venäläiset olisivat menettäneet piirityksen aikana 9 000 miestä. Venäjän suojeluspyhimys olisi ehkä tehostanut räjähdysten pelottavuutta.

Viipurilaiset pitivät yhä pintansa. Piirittäjissä alkoi esiintyä ruttoa ja talven tulo tiesi huollon vaikeutumista. Syystä tai toisesta venäläiset perääntyivät, hyökkäys lamaantui, ja muutaman päivän kuluttua piiritysarmeija aloitti vetäytymismarssin.

PAMAUS EI LOPETTANUT SOTAA vaan venäläiset suuntasivat 1495–1496 retkiään kauemmas (nykyiseen) keski- ja pohjois-Suomeen. Tällaisella matkalla hämäläisten maalla (Gamskaja zemlja) kuoli lähteiden mukaan toinen pajarinpoika **Vasili Petrovitsh Pletshshev**. Hämeellä käsitettiin (asiantuntijoiden mukaan) kaikkea Vienanmerestä länteen olevaa aluetta. Vihollisuudet Venäjän ja Ruotsin välillä päättyivät vuonna 1497 solmittuun rauhaan.

Tuon ajan lähteet eivät mainitse pamauksesta mitään, mutta äkkiä puhjenneesta pakokauhusta kertoo aikalaisten kirjoittama riimikronikka.

Roomaan Ruotsista muuttaneen **Olaus Magnuksen** kuuluisa *Pohjoismaisten kansojen historia* puolisen vuosisataa tapahtuman jälkeen kertoi Viipurin pamauksesta ja sen aiheuttaneesta kattilasta:

”Linnan lähellä on maanalainen onkalo. Jos siihen heitti jonkin esineen syntyi niin hirveä pamaus, että kaikki lähitienoilla olijat kuolleina tai huumautuneina kaatuivat maahan. Vihollisten näin maatessa tiedottomina linnan miehet riistävät heiltä aseet, mutta eivät tahdo surmata voimattomia vastustajiaan. Herättyään tainnoksistaan venläiset lähtevät käpälämäkeen, minkä voivat, eivätkä uskalla uudistaa yritystään. Rauhan aikana tätä luolaa vartioidaan huolellisesti, ettei jotakin vahingossa sinne putoaisi aiheuttamaan arvaamattomia vahinkoja.”

Toisellakin lailla Viipurin pamauksen syy mainitaan. ”Tiedetään” Possen puolen vuorokautta ”helvetinkattilassa” keittäneen sammakoita, kytitä, elohopeaa, lipeää ja kalkkia. Seoksen valmistuttua Posse määräsi väkensä kätkeytymään kellareihin ja maaluoliin, tai kääriytymään paksuihin peittoihin ja patjoihin. Kun tämä oli tapahtunut, syytti eräs vanha ukko – henkensä uhraten – seoksen, joka räjäh-

ti hirveällä voimalla. Vihollisia kaatui tuhansittain, mutta monet Possen omistakin miehistä, jotka eivät olleet ryhtyneet varovaisuustoimenpiteisiin, menettivät henkensä.

Tarinaa vahvistaa Viipurissa säilytetty suuri pata. Se on ikuistettu Tukholman kuninkaallisessa kirjastossa säilytettävään piirrokseen, jonka laati Viipurissa vuonna 1672 vieraillut taiteilija, Ruotsin antikviteettikollegion asessori **Elias Brenner**.

PATA KATOSI, kun venäläiset vuonna 1710 onnistuivat Viipurin valtaamaan. Viipurin pamauksen arvoitus askarrutti vielä satoja vuosia tapahtuman jälkeen. Ruotsalaista historioitsijaa **Johannes Messenius** alettiin vuonna 1616 epäillä salaisen jesuiittajärjestön jäseneksi. Maanpetturuudesta Kajaanin linnassa pitkään istunut Messenius (k. n.1636) päätteli, että Knut Posse aikaansai pamauksen ”ruudilla ja sarvella”.

VIIPURIN PAMAUS on säilyttänyt maineensa. Nykyhetken vaarit ja mummut ovat tutustuneet asiaan **Santeri Ivalon** – kai nuorisokirjaksi luokiteltavan – romaanin välityksellä. Karjalaisten järjestöt (mm. ylioppilasosakunnat) ovat viettäneet pamausjuhlia Anneron päivänä 30.11. eli pamauksen vuosipäivänä.

Ensimmäinen kuva Viipurin pamauksesta on ikuistettu Olaus Magnuksen laatimaan Pohjoismaiden karttaan, joka painettiin Venetsiassa vuonna 1539. Kartalla torni räjähtää komeasti. Kartassa näkyvät räjähtävä torni, rauhanteosta muistuttava ”Netaborg” sekä Lappavesi, joka ulottuu Viipurinlahteen.

VENÄLÄINEN KAUPUNKI, Venäjän keisarin alaiseen maakuntaan Viipurin alue liitettiin 1720 Uudenkaupungin rauhassa. Ruotsin kuninkaan menettettyä 1809 loput Suomesta Venäjälle, Turun rauhassa 1743 jo laajentunut. ”Vanha Suomi” Viipureineen pian liitettiin autonomiseen Uuteen Suomeen.

Talvisodan rauhassa Neuvostoliitolle menetetty Viipuri oli aluksi osa Karjalais-suomalaista neuvostotasavaltaa. Vielä vappuna 1940 **O.V. Kuusinen** kävi Viipurissa pitämässä puheen mutta pian sen jälkeen alueelle tuotiin venäläistä väestöä ja Viipurin seutu liitettiin Venäjän neuvostotasavaltaan. Niinpä Viipuri on jo yli 80 vuotta ollut venäläinen kaupunki. ■

Varjoja paratiisissa

TEKSTI **MATIAS CASTRÉN**

Väitöskirjaopiskelija
Heidelbergin yliopisto
Centre for Asian
and Transcultural Studies

Malediivit on eräs maailman halutuimmista lomakohteista. Paratiisirantojen takaa löytyy kuitenkin rinnakkainen todellisuus, jossa paikalliset asukkaat painivat elinkeinon puutteen ja sosiaalisten ongelmien kanssa. Maan luksuskohteista on tulossa oivia maalitauluja radikaaleille islamistiryhmille.

Vuonna 2018 yhdysvaltalainen muotilehti *Vogue* uutisoi Justin Bieberin löytäneen paratiisinsa Malediiveilta. Etelä-Aasiaan alueellisesti lukeutuvan saarivaltion valkoisten hiekkarantojen luksus-resorteista on tullut maailman rikkaiden rentoutumispaikka, jossa saattaa sukeltaa valashaiden keskellä tai nauttia täyden tähti-taivaan alla perinteistä banaaninkukkasalaattia.

Turismin tuoma varallisuus ei kuitenkaan ole jakautunut saarivaltiossa tasan. Malediivien sosiaaliset ongelmat sekä ulkomaisen vaikutuksen myötä konservatiivisemmaksi muuttunut uskonnollinen kulttuuri ovat tehneet Malediiveista otollisen paikan islamistiselle radikalisoitumiselle.

Toukokuussa 2021 maan pääkaupungissa toteutettiin pommi-isku, jonka kohteena oli Malediivien entinen presidentti, nykyinen parlamentin puheenjohtaja **Mohamed Nasheed**. Korruptiota ja länsimaista rappiota monelle malediivilaiselle edustavasta turismista on tullut mahdollinen kohde maassa vaikuttaville ekstremistiryhmille.

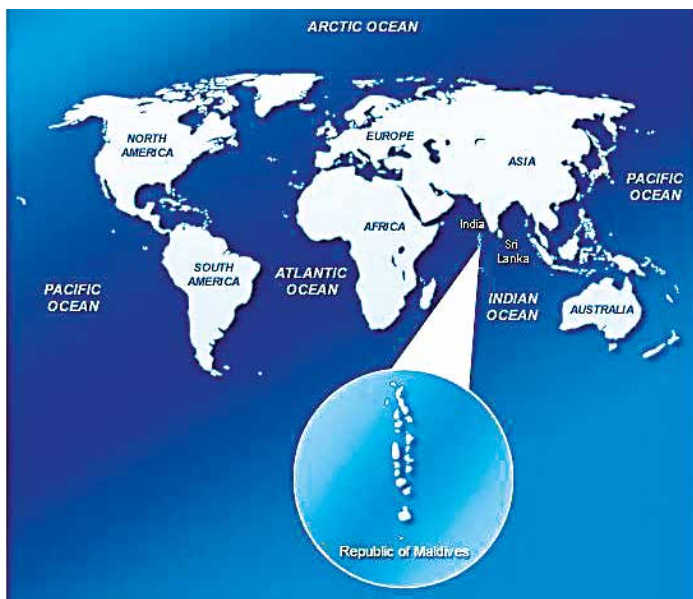
Harva paikallinen hyötyy turistien rahoista

Malediivit on Intian valtameressä sijaitseva saarivaltio, jonka maa-ala koostuu 1190 saaresta, joista noin 200 on asutettuja. Maan talouden keskeinen kulmakivi on turistiteollisuus, josta tulee noin neljännes Malediivien bruttokansantuotteesta. Turismi tuo Malediiveille myös 70 % maahan jäävästä ulkomaanvaluutasta. Turismi alkoi kehittyä Malediiveilla 1970-luvun alussa, jolloin alettiin vapauttaa asu-mattomia saaria lomakohteiden käyttöön. Elokuussa 2021 toimi 156 lomakeskusta 80 eri saarella. Ennen koronapandemiaa vuonna 2019 Malediiveilla vieraili noin 1,7 miljoonaa turistia. Määrä on huomattavan suuri vain puolen miljoonan ihmisen valtiossa. Harva malediivilaisista kuitenkaan kohtaa turismia arjessaan tai saa hyötyä sen tuomasta vauraudesta.

Matkailuala Malediiveilla kattaa noin 45 000 työpaikkaa. Hieman alle puolta näistä työpaikoista hoitaa malediivilainen. Muut työntekijät tulevat ulkomailta. Malediivilaisille on tarjolla lähinnä alemman ansiotason tehtäviä, joita he hoitavat yhdessä lähi-alueen muiden matalan tulotason maista tulevan työvoiman kanssa.

Työpäivät ovat pitkiä, ansiotaso alhainen, asuinolot ahtaat ja työntekijät joutuvat viettämään vuodesta 11 kuukautta poissa kotisaariltaan perheiden-sä luota. Korkeamman ansiotason tehtävissä, kuten johtotehtävissä, keittiömestareina, ja sukellusopettajina toimii lähinnä globaalin matkailuteollisuuden niin kutsuttuja ”ekspatriatteja”. Matkailuala ei myöskään tue Malediivien muuta tuotantoa. Suurin osa lomakeskuksien kuluttamista tavaroista on paikallisittain luksustuotteita, jotka on tuotava ulkomailta.

Saarien käyttöoikeuksia hallinnoi Malediivien valtio. Noin puolet saarilla toimivista resorteista on paikallisten omistuksessa ja toista puolta pyörittävät monikansalliset matkailuyritykset. Resortteja johdetaan usein keskitetysti kansainvälisten yritysten pääkonttoreista Malediivien ulkopuolelta. Toiminnan vaikutusten arviointi paikallisten ihmisten nä-

MALEDIIVIT

VALTIOMUOTO tasavalta

PRESIDENTTI Ibrahim Mohamed Solih

PÄÄKAUPUNKI Malé

VÄKILUKU 557 000

PINTA-ALA 300 km²

VIRALLINEN KIELET diveh

VALUUTTA Malediivien rufiyaa (MVR)

BKT 4,732 miljardia USD

AIKAVYÖHYKE UTC +5

kökulmasta jää tällöin helposti tekemättä. Paikalliset matkailuyrittäjät ovat perinteisesti politiikan parissa toimivia korkean aseman malediivilaisia. Saarien vuokraoikeuksien myöntämisessä on paljastunut useita korruptioepäilyjä, joissa viranomaiset ja poliitikot ovat luovuttaneet oikeuksia lahjuksia vastaan. Lisäksi saarien käyttöönnotossa on usein suosittu turismihankkeita paikallisten ihmisten kustannuksella. Paikallisten virkistymiseen ja elannon hankintaan käyttämiä saaria on vuokrattu matkailuyrityksille.

Lähes puolet Malediivien väestöstä asuu pääkaupunki Maléssa. Ihmiset ovat pakkautuneet kahden neliökilometrin kokoiselle saarelle, jossa pääkaupunki sijaitsee. Maa on pyrkinyt tehostamaan kaupankäyntiään keskittämällä ulkomaankaupan ja logistiikan pääkaupunkiin. Keskittäminen on aiheuttanut pohjoisen asuttujen saarien perinteisten elinkeinojen maanviljelyn ja kalastuksen hiipumisen. Muutto liikkeen vuoksi pääkaupungissa vuokrat ovat nousseet korkealle ja monilla on vaikeuksia tienata asumiseen riittäviä varoja. Uusia taloja rakennetaan kiireellä jättämällä asumisolosuhteet ja ympäristön viihtyvyys vähemmälle huomiolle. Malediivien lehdistössä onkin alettu puhua Malén slummiutumisesta.

Paikallisten ihmisten elämän ja lomaparatiisien välillä oleva kontrasti ei kuitenkaan rajoitu ainoastaan taloudellisiin oloihin vaan myös elämäntyyliin. Malediivien väestö on pääpiirteissään sunnimuslimeja. Yhdeksänkymmentäluvulla Malediiveille al-

koi saapua Intiasta kiertomatalla olleita itsenäisiä matkailijoita. Reppumatkailijoiden juhlimis- ja pu-keutumistapojen katsottiin olevan saastuttavia paikalliselle kulttuurille. Matkailua rajoitettiin niin, että se kohdistuisi mahdollisimman paljon ainoastaan asumattomille saarille. Matkailualan maine on kuitenkin huono korruptioskandaalien ja tuoton epäta-
saisen jakautumisen vuoksi. Turismi on ollut helppo kohde myös konservatiivisten tahojen kriittisille äänille. Matkailuteollisuutta on kuvailtu korruptoituneeksi, epäislamilaiseksi liiketoiminnaksi, joka levittää Malediiveille länsimaista rappiokulttuuria.

Ongelmat ruokkivat radikalisaatiota

Toukokuussa 2021 Malediivien entistä presidenttiä vastaan tehty pommi-isku on osa kehitystä, josta maassa alettiin huolestua jo vuonna 2007. Tuolloin eräässä Malén suosituimmista puistoista laukaistu omatekoinen räjähdde haavoitti kahtatoista turistia.

Yhdeksänkymmentäluvulla Malediiveilta virtasi nuoria mm. Egyptiin, Pakistaniin, ja Saudi-Arabiaan opiskelemaan islamia. Osa opiskelijoista omaksui konservatiivisen islamin tulkinnan, mikä johti myös lähentymisen radikaalijärjestöjen kanssa. Malediivilaisia nuoria päätyikin taistelemaan mm. Afganistaniin ja Kashmiriin. Osa ulkomailla opiskelleista palasi takaisin Malediiveille, jossa he ovat toimineet sekä julkishallinnossa että konservatiivisissa uskonnollisissa piireissä. Malediivien on sanottu muuttuneen

myös konservatiivisemmaksi Saudi-Arabian tarjoaman taloudellisen tuen myötä. Saudi-Arabia on rahoittanut Malediiveilla infrastruktuurihankkeiden lisäksi moskeijoiden rakentamista sekä islamilaisen yliopiston perustamista. Samalla Saudi-Arabias-
ta on tullut Malediiveille wahhabilaisia imaameja, jotka ovat vaikuttaneet uskonnollisen kulttuurin muutokseen. Konservatiivisuuden kasvu on näkynyt Malediiveilla mm. Adhaalat-puolueessa, joka on vaatinut sharia-lain käyttöönottoa. Lisäksi malediivilaisia ihmisoikeusaktivisteja on koitettu hiljentää heihin kohdistuneiden väkivaltaisten iskujen avulla.

Etelä-Aasiassa onkin noussut huoli, että Malediiveista voisi tulla koko alueen turvallisuutta uhkaava suojapaikka islamistiselle radikalismille. Noin kahdensadan malediivilaisen on raportoitu taistelleen ISIS:n riveissä Syyriassa. Malediivien väestön kohtaamat sosiaaliset ongelmat kuten heikot elinolot ja epäonnistunut tulonjako ovat yksi keskeisistä radikalisoitumista tukevista syistä. Lisäksi uskonnollinen diskurssi on Malediiveilla karan-
nut viranomaisten käsistä. Ulkoisen vaikuttamisen ja viestintäteknologian kehityksen myötä ylikansallista ajatuksesta on tullut helpommin saavutettavia. Uskonnollisen konservatismiin vahvistuminen on puolestaan lisännyt kulttuurillista vastakkainasettelua. Konservatiivien piirissä modernisaatio ja länsimaiseksi liberalismiksi kutsuttu kehitys on nähty uhkana perinteisille arvoille, jolloin islamismi on koettu vastavoimaksi.

Konservatiiveille turismi on rappiota

Malediivien taloudelle ja eliitille elintärkeä matkailuala edustaakin maassa kasvaville kumouksellisille voimille kaikkea sitä mistä tahdotaan päästä eroon. Turismiteollisuus nähdään korruptoituneen hallinnon epäpyhältä liitolta länsimaisen pääoman kanssa, joka kurjistaa ja rapauttaa malesialaista yhteiskuntaa.

Malediivien riippuvuus turismista, kasvat-
taa paratiisisaariin kohdistuvaa riskiä joutua väkivaltaisen iskun kohteeksi. Mahdollinen isku vaurioittaisi saarten houkuttelevuutta matkakokohteena ja karkottaisi turistien lisäksi myös ulkomaisia sijoittajia. Turismin tulojen menetys olisi kova kolaus valtiontaloudelle, mikä todennäköisesti lisäisi myös sosiaalisia ongelmia. Hyökkäys matkailualaa kohtaan aiheuttaisi epävakautta, joka on usein kumouksellisten liikkei-

den tavoitteena. Talebanin menestys Afganistanissa viime aikoina tuskin vähentää aktiiviseen toimintaan kannustavaa mielialaa radikaaliliikkeiden piirissä.

Malediivien hallinto onkin vaikean paikan edessä, jossa sen on pyrittävä vastaamaan sosiaalisiin ongelmiin, taisteltava ideologisesta vaikutusvallasta maansa sisällä ja taattava turistikohteiden turvallisuus. Iskujen ehkäiseminen aavan meren keskellä sijaitsevilla saarilla on vaikea tehtävä ja vaatii korotettua valvontaa. Valvonnan ja kontrollin lisäämisellä voi puolestaan olla epätyytyväisyyttä entistään lisäävä vaikutus. Malediivit on globaalin ajan ongelmien mikrokosmos, jossa paikallisten ihmisten ja paratiisirannoilla rentoutuvien miljonäärien välillä oleva ristiriita kuvastaa irvokkaalla tavalla ihmiskunnan absurdia dynamiikkaa ja siihen liittyviä riskejä. ■

Talven matkat Hertz-autolla

Hertz on Upseeriliiton yhteistyökumppani. Hyödynnä lyhytaikaisen autonvuokrauksen (1–29 vrk) jäsenetuhinnat.

Saat hyvän tarjouksen vuokra-autosta ilmoittamalla jäsennumerosi Hertz Varauspalveluun.

Varaukset:
Hertz Varauspalvelu, puh. 0200 11 22 33
(ma-pe klo 8.00 – 17.00, 0,99 EUR/min+pvm/mpm)

Lisätiedot www.upseeriliitto.fi

Tilannekuvan muodostamiseen ja ajantasaisena pitämiseen tarvittavat radioyhteydet muodostavat suurimman rajoitteen taistelevien joukkojen digitalisoinnille.

Taistelukentän digitalisaatio

Teknologian konvergenssi luo edellytykset digitalisaatiolle tarjoamalla sekä välineet että tiedon.

TEKSTI JYRI KOSOLA

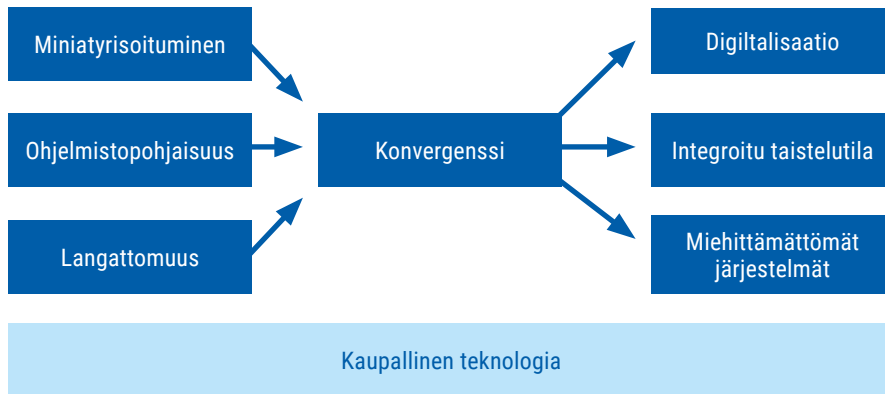
Digitalisaatio on luonteeltaan rajat ylittävää, minkä vuoksi puolustusjärjestelmän ja sodankäynnin digitalisaatioon kuuluu kiinteästi myös taistelutoimintojen poikkileikkaavuus yli toimintaympäristörajojen, sekä tästä aiheutuva taistelutilan integroituminen. Koska digitalisaatio perustuu koneen ymmärtämisen informaation keräämiselle ja käsitteilylle, sen keskeisenä tekijänä on ihmisen ja koneen työnjako. Tämän työnjaon kehittymisen myötä taistelukentän digitalisaatio johtaa väistämättä sekä tekoälyn että miehittämättömien järjestelmien laajenevaan käyttöön.

Miniatyrisoituminen sekä ohjelmistopohjaisten toteutusten ja langattomasti kytkeytyvien laitteiden yleistuminen on arkipäivää myös sotilaspuolella. Kun ilmatilannekuva, sanomanvälitys, kartta, salaus ja ballistinen laskenta toteutetaan ohjelmistollisesti, ne voidaan konvergoida samaan laitteeseen. Erillisiä tulasemapäätteitä, sanomalaitteita, salaimia ja tykistölaskeimia ei enää tarvita. Tämän seurannaisvaikutuksena komentopaikoista ja viestiasemista voidaan tehdä pienempiä, ketterämpiä ja merkittävästi halvempia.

Konvergenssi pohjana digitalisoitumiselle

Sodankäynnin konvergenssi tarkoittaa sitä, että maa-, meri-, ilma-, avaruus- ja kybertila eivät ole erillisiä, vaan muodostavat integroidun kokonaisuuden. Käytimme siitä nimitystä digitaalinen taistelukenttä, kun jo 1990-luvulla visioimme digitalisaation merkitystä ja olemusta sodankäynnissä. Tuolloin taistelutilan digitalisaatio summattiin tilannekuva- ja johtamisylivoimaksi (Information Superiority). Nykyajasta kuvaa paremmin ilmaisu Any

Teknologinen konvergenssi luo edellytykset taistelukentän digitalisaatiolle

Lähde: Jyri Kosola

sensor - to - any shooter. Sillä tarkoitetaan taistelutilan läpinäkyvyyttä ja lähes välitöntä vaikuttamista kenen tahansa havaitseman kohteeseen. Tämä edellyttää sensoreiden ja vaikuttamisjärjestelmien yhteiskäyttöisyyttä, joka on suuri konseptuaalinen muutos nykytilaan.

Riskejä ja mahdollisuuksia

Digitalisaatio mahdollistaa kaiken tiedon saatavuuden, ainakin periaatteessa. Tätä voidaan käyttää sy-

välle ulottuvaan tehtävätaktiseen johtamiseen, toimintatapaan ja kulttuuriin. Jos digitaalinen taistelukenttä kykenee tarjoamaan tilannekuvan riittävän eteen, saadaan toimintaa ketterämmäksi, kun tehtävän edellyttämää ja tilanteen vaatimia päätöksiä voidaan tehdä samaan aikaan kaikilla organisaatio-tasoilla.

Tilannekuvan muodostamiseen ja ajantasaisena pitämiseen tarvittavat radioyhteydet muodostavat suurimman rajoitteen taistelevien joukkojen digitalisoinnille. Operaatioturvallisuuden varmistamiseksi

ONE SYSTEM

- TO GROW WITH

MIX OF MISSILES

- FOR MISSION FLEXIBILITY

EVOLUTION CONTINUES

- APPROACHING FULL SPECTRUM AIR DEFENCE

KONGSBERG

Raytheon
Missiles & Defense

AIM-120 AMRAAM

AMRAAM Extended Range (ER)

AIM-9X Sidewinder

NASAMS
Air Defence System

www.kongsberg.com

si välttämättömän emissiokontrollin ylläpitämiseksi tilannekuvaa pitäisi pystyä muodostamaan yksisuuntaisin lähettein. Vastustajan elektronisen häirinnän johdosta tiedonsiirtonopeudet jäävät taistelulosuhteissa huomattavasti pienemmiksi kuin mihin siviilijärjestelmissä on totuttu. Jos tätä ei oteta huomioon taistelukentän sovelluksia kehitettäessä, mennään pahasti metsään. Vastustajan ELSON ja sen ohjaaman asevaikutuksen johdosta digitaalisella taistelukentällä ei ole syytä edes tavoitella kaikkia sellaisia ominaisuuksia, joihin siviilimaailmassa on totuttu.

Digiajan joukkorakenteet

Digitalisaatio ei vaadi joukkorakenteiden muuttamista tai edellytä mitään tiettyä rakennetta. Sen sijaan digitalisaatio voi avata uusia mahdollisuuksia. Tekoälyavusteinen johtaminen voi mahdollistaa johdettavien määrän kasvattamisen, joka mahdollistaisi organisaatiotasojen vähentämisen. Se puolestaan voi tehostaa resurssien käyttöä ja nopeuttaa taiste-

lutempoa. Jokainen johtoporras nimittäin paitsi jaa-
lostaa informaatiota, myös aiheuttaa informaation
kulkuun viivettä.

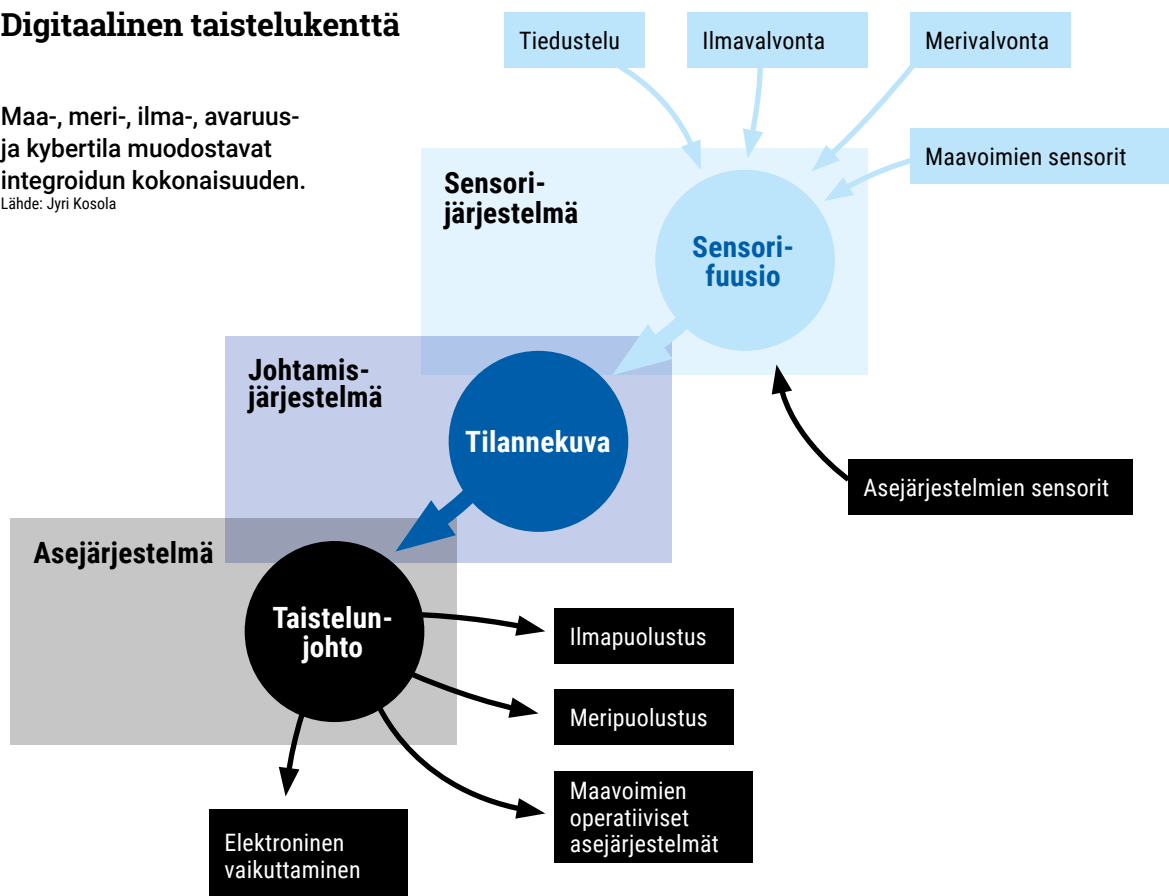
Siinä missä ihminen kuuluu johonkin tiettyyn joukkoon ja ottaa käskyjä vastaan vain yhdeltä esimieheltä, kone voi jakaa huomiotaan ja prosessoriaikansa usealle ”asiakkaalle” samaan aikaan. Kone voidaan myös käskää vaihtamaan tehtävää ja johtosuhdetta jopa useita kertoja tunnissa. Sitä ihmisen olisi vaikea kestää stressaantumatta.

Digitalisaatioissa korostuu horisontaalinen tiedonvaihto, vertaisten keskinäinen kollaborointi sekä tilanteen ja tarpeen mukaan muodostuva yhteistyöverkosto. Nämä piirteet ovat ainakin jossain määrin vieraita hierarkkisille linja-esikunta-sotilasorganisaatioille, joilla on kiinteä johtamisrakenne, ja joissa sotilasarvoltaan vanhin johtaa.

Näyttää siltä, että digiajan organisaatiot ovat matalia, dynaamisia ja ketteriä. Taistelukentän digitalisaation vaikutuksista joukkorakenteisiin, operaatio-
taitoon ja taktiikkaan riittää vielä paljon tutkittavaa, kehiteltävää ja kokeiltavaa, onhan digitalisaatio aikamme suurin teknologinen vallankumous. ■

Digitaalinen taistelukenttä

Maa-, meri-, ilma-, avaruus-
ja kybertila muodostavat
integroidun kokonaisuuden.
Lähde: Jyri Kosola

Jäsenetu silmäleikkauksiin

SILMÄASEMA SILMÄSAIRAALA OY

tarjoaa Upseeriliiton jäsenille yhteistyötuna 200 €:n alennuksen Silmäaseman silmäsaairoissa tehtävistä silmäleikkauksista, kulloinkin voimassa olevan hinnaston mukaisista leikkaushinnoista.

Etu on henkilökohtainen. Etua ei voi yhdistää muihin Silmäaseman palveluihin koskeviin etuihin eikä tarjouksiin, ei myöskään leikkauksen esitutkimuksesta tai muusta leikkaukseen liittyvästä palvelusta annettavaan alennukseen.

Todistus jäsenyydestä tulee esittää pyydettyä ja aikaa varatessa kertoa koodi: 110 jäsenalennukset.

Etu on voimassa 1.1.-31.12.2022.

Erja Elopurolle Kadettikunnan ansiomitali

UPSEERILIITON toimiston pitkäaikainen hallintosihteeri **Erja Elopuro** sai Kadettikunnan ansiomitalin.

Puolustusministeri on myöntänyt ansiomitalit Kadettikunnan hallituksen esityksestä Kadettikunnan 101. vuosipäivänä 27.1.2022. Koronapandemiasta johtuen ei valitettavasti järjestetty julkista yleisötilaisuutta, mutta se ei mitalia himmennä.

Onnittelut myös kaikille muille ansiomitalin saaneille. Lisää juhlapäivästä: www.kadettikunta.fi

Upseeriliiton pienoislippu Maija ja Mikko Oikaraiselle

KONTTAISENRANTA on yksi merkittävistä vapaa-ajan eduista, joista Upseeriliiton jäsenet saavat nauttia. Konttainen ei kuitenkaan olisi nykyisenlainen lomakylä ilman sen kehittäjiä **Maija ja Mikko Oikaraista**, jotka ovat ottaneet upseerien vapaa-ajan viettopaikan kehittämisen elämäntyökseen. Kiitoksena elämäntyöstä Upseeriliiton hallitus on myöntänyt pariskunnalle liiton pienoislipun. Sen luovutti joulukuun alkuun hallituksen varapuheenjohtaja **Mika Rötönen**, joka kiitospuheessaan myös muisteli Konttaisenrannan historiaa.

Aloite saada oma loma-alue Kuusamosta tuli jäsenistöltä kentältä ja puheenjohtajana toiminnut eversti **Lauri Sutela** teki siitä sydämenasiensa. Liiton hallitus asetti retkeilytoimikunnan tutkimaan mökkikysymystä tarkemmin. Ensimmäinen tehtävä oli

tietenkin selvittää loma- ja retkeilyalueen sijainti ja hinta. Siellä tuli olla mahdollisuudet mm. retkeilyyn, hiihtoon, metsästyksen. Tärkeää oli myös löytää sopiva kiinteistö, jossa olisi majoitus- ja saunomismahdollisuudet. Sopiva kohde löytyi ja Upseeriliitto osti 1.12.1967 Kuusamon pitäjän Rukajärven kylästä kahdeksan hehtaarin maa-alueen, Konttaisenrannan.

UPSEERILIITTO ja Mikko Oikarainen sopivat yhteistoiminnasta vuonna 1992. Loma-Konttainen Ky:n perustaminen toi myös Maijan mukaan toimintaan. Elämäntyön jatkaja löytyy omasta perheestä, kun tytär **Päivi Veteläinen** ja miehensä Teemu ovat siirtyneet yrityksen johtoon. Kehittämisuunnitelmia on jo useita, kuten mökkien varausjärjestelmän uudistaminen.

Kokouskutsuja

UPSEERILIITON KUOPION OSASTON JA POHJOIS-SAVON KADETTIPIIRI RY:N KEVÄTKOKOUKSET PIDETÄÄN MAANANTAINA 21.3.2022 KELLO 12.00 ALKAEN KUOPION KLUBILLA, OSOITE KUNINKAANKATU 10, 70100 KUOPIO

ESITELMÄ: Pohjois-Savon pelastuslaitoksen johtaja **Jukka Koponen**

UPSEERILIITTO RY:N KUOPION OSASTON KEVÄTKOKOUS

- kokouksessa käsitellään sääntöjen 8 §:n määräämät asiat
- kokouksessa käsiteltäväksi esitettävät muut kuin sääntömääräiset asiat tulee ilmoittaa 14.3.2022 mennessä sihteerille, majuri Mika Kuutsalle s-postilla mika.kuutsa@mil.fi tai puhelimella 0299 234100

POHJOIS-SAVON KADETTIPIIRI RY:N KEVÄTKOKOUS

- kokouksessa käsitellään sääntöjen määräämät asiat
- kokouksessa käsiteltäväksi esitettävät muut kuin sääntömääräiset asiat tulee ilmoittaa 14.3.2022 mennessä puheenjohtaja Joni Piriselle s-postilla joni.pirinen@gmail.com tai puhelimella 0400 988797

Kokous pidetään COVID19 rajoitukset huomioiden. Kokoukseen on mahdollisuus osallistua myös Teams:n kautta, jonka vuoksi pyydetään ilmoittamaan sähköpostiosoite osallistumista varten viimeistään 18.3.2022 mennessä UL:n Kuopion osaston sihteerille, majuri Mika Kuutsalle, s-postilla: mika.kuutsa@mil.fi.

Kokouksen aluksi tarjotaan lounas, jota varten pyydetään ilmoittautumiset viimeistään 14.3.2022 kuluessa UL:n Kuopion osaston sihteerille, majuri Mika Kuutsalle, s-postilla mika.kuutsa@mil.fi tai puhelimella 0299 234100.

Toivotamme jäsenistömme tervetulleeksi kevätkokouksiin!

UPSEERILIITON KOUVOLAN OSASTON SÄÄNTÖMÄÄRÄINEN KEVÄTKOKOUS PIDETÄÄN TIISTAINA 29.3.2022 KELLO 17.00 ALKAEN RAVINTOLA NEVILLEN KAMMARISSA (SALPAUSSELÄNKATU 27, 45100 KOUVOLA).

- Kokouksessa käsitellään sääntömääräiset (8§) asiat.

Osaston kokouksen jälkeen:

POHJOIS-KYMEN KADETTIPIIRIN KEVÄTKOKOUS n. klo 17.30 alkaen.

Kokousten jälkeen tarjotaan päivällinen. Kokousjärjestelyjä varten ilmoittautumiset pyydetään sähköpostilla osoitteeseen kouvola@upseeriliitto.fi 18.3.2022 mennessä. Kokous varaudutaan järjestämään myös etäyhteydellä. Mahdolliset muutokset tarkennetaan ilmoittautuneille.

*Tervetuloa!
Johtokunnat*

Vierumäen mökkien kesän 2022 arvonnat

**UPSEERILIITON VIERUMÄEN MÖKKIEN KESÄSESONGILLE ARVOTAAN MÖKKIEN VUOKRAAJAT
MAHDOLLISUUTEEN VUOKRATA MÖKKI VOI ILMOITTAUTUA 1.1. – 28.2.2022 VÄLISENÄ AIKANA LINKISTÄ:**

https://www.lyyti.in/Vierumaki_kesan_2022_arvonta

Arvontaan voi ilmoittautua yhdelle viikolle ja/tai yhdelle viikonlopulle.
Syyskuun viikonloppuja ei enää arvota, vaan ne ovat vapaasti varattavissa maaliskuun alusta alkaen.
Kesäsesongin arvonta tehdään tiistaina 1.3.2022 ja arvonnassa voittaneille ilmoitetaan sähköpostitse viikon 9 aikana. Varausmaksu 50 € tulee maksaa varauksen vahvistamiseksi.

ARVOTTAVAT VIIKOT

Kokonaisina viikkoina perjantaista perjantaihin arvotaan viikot ajalla 3.6.2022 – 12.8.2022.
Ensimmäinen arvottava viikko on 3.6. – 10.6.2022 ja viimeinen arvottava viikko on 5.8. – 12.8.2022.
Arvonta-aikana mökki vuokrataan kokonaiseksi viikoksi ja vaihtopäivä on perjantai.

ARVOTTAVAT VIIKONLOPUT (perjantaista sunnuntaihin):

12.-14.8.2022, 19.-21.8.2022 ja 26.-28.8.2022.
Saapumispäivänä mökin avaimet saa klo 16.00 jälkeen ja lähtöpäivänä avaimet palautetaan klo 12.00 mennessä.

ILMOITTAUDU AJOISSA, ÄLÄ JÄTÄ VIIMEISEEN PÄIVÄÄN JA VIIMEISELLE MINUUTILLE!

Jäsenmaksunperintävaltakirja toimistolle

**HYVÄ PALVELUKSESSA OLEVA JÄSEN, MUISTATHAN TOIMITTAA LIITON TOIMISTOLLE
JÄSENMAKSUNPERINTÄVALTAKIRJAN, JOS VAIHDAT TYÖNANTAJAA PUOLUSTUSVOIMISTA/
RAJAVARTIOLAITOKSELTA PUOLUSTUSMINISTERIÖÖN/ULKOASIAINMINISTERIÖÖN TAI PÄINVASTOIN.**

Tieto ammattiyhdistyksen jäsenmaksun perinnästä ei siirry palkanmaksujärjestelmästä toiseen.
Jos työnantajamuutoksen yhteydessä ei toimiteta uutta jäsenmaksun perintävaltakirjaa, palkanmaksaja ei pidätä Upseeriliiton jäsenmaksua palkastasi automaattisesti.

KUINKA TOIMIN PALKANMAKSAJAN MUUTTUESSA?

1. Ole yhteydessä Upseeriliiton hallintosihteeri Erja Elopuroon ja ilmoita muutoksesta.
2. Saat jäsenmaksun perintävaltakirjalomakkeen hallintosihteeriltä.
3. Täytä ja allekirjoita uusi valtakirja ja palauta se hallintosihteerille.
4. Upseeriliitto toimittaa valtakirjan palkanmaksuun.

Kun mahdollisesti määräaikainen tehtäväsi päättyy ja palaat takaisin entisen työnantajan palkanmaksuun, ilmoita taas palkanmaksajan muutoksesta ja toimita valtakirja liiton toimistolle.

UPSEERILIITON YHTEYSTIEDOT

Puheenjohtaja

evl Ville Viita
viita@upseeriliitto.fi
044 501 0378

Varapuheenjohtajat

evl Markku Jämsä
jamsa@upseeriliitto.fi
0299 800

evl Janne Rautakorpi
rautakorpi@upseeriliitto.fi
0299 800

Edunvalvontapäällikkö

maj Mika Ylönen
yloinen@upseeriliitto.fi
050 362 2884

Neuvottelupäällikkö

komkapt Kari Nousiainen
nousiainen@upseeriliitto.fi
040 827 1747

Pääluottamusmiehet (PV)

maj Tero Pynnönen
pynnonen@upseeriliitto.fi
0299 500 780

maj Petri Soppi
soppi@upseeriliitto.fi
0299 500 781

RVL:n pääluottamusmies

kapt Aki Järvinen
jarvinen@upseeriliitto.fi
0295 421 491

Viestintäasiantuntija

Essi Lindqvist
lindqvist@upseeriliitto.fi
040 565 1835

Sotilasaikakauslehden toimitussihteeri, verkkosivujen vastaava toimittaja

komkapt Marko Varama
varama@upseeriliitto.fi
040 844 8255

Hallintosihteeri

Erja Elopuro
elopuro@upseeriliitto.fi
040 537 1799

Liittosihteeri

Päivi Schroderus
schroderus@upseeriliitto.fi
050 338 8228

Toimisto

Laivastokatu 1 B,
toimisto@upseeriliitto.fi
00160 Helsinki

Upseeriliiton Konttaisenranta

Virkkulantie 30
93830 RUKATUNTURI

Asianajotoimisto Lindell Oy

Olli-Pekka Lindell
toimisto@asianajotoimisto-
lindell.fi
(02) 251 1004, 0400 826 078

Loma-Konttainen ky

Puh. arkisin
kello 10.00–15.00
0400 393 756
asiakaspalvelu@loma-kont-
tainen.fi

UPSEERILIITTO.FI

Sokos Hotellien tarjous liittojen jäsenille

S-RYHMÄN SOKOS HOTELLIT tarjoavat liiton jäsenille vapaa-ajan majoituksiin kausittain vaihtuvia tarjouksia. "Kattava verkostomme tarjoaa loistavat mahdollisuudet niin aktiiviloman kuin hemmottelulomankin viettoon sekä mukavaa yhdessäoloa ja rentoutumista."

TARJOUKSET LIITTOJEN JÄSENILLE

Tarjoamme 15 % alennuksen Päivän hinnasta alla olevista Sokos Hotelleista liittojen jäsenten vapaa-ajan matkustukseen. Hintaan sisältyy majoitus, aamiainen ja asiakassauna hotellikohtaisesti.

Varaukset vain Sokos Hotellien verkkosivuilta:
www.sokoshotels.fi

Tarjous koskee vapaa-ajan matkoja ja on voimassa saatavuuden mukaan 1.1.-31.5.2022. Tarjoushintaisten huoneita on rajoitettu määrä erikseen mainituissa hotelleissa. Hinnasta S-Etukortilla Bonusta, ei muita alennuksia.

Pohjola Vakuutus

www.pohjolavakuutus.fi

*Upseeriliiton yhteistyökumppani
Silmäasema toivottaa
uudet asiakkaat tervetulleiksi!*

SILMÄASEMA

SOTILASAIKAKAUSLEHTI

2022 MEDIAKORTTI

Maamme johtavaa sotilasalan ammattilehteä julkaisee upseerien akavalainen ammattijärjestö, Upseeriliitto ry.

Puolustusvoimat suorittaa vuositasolla miljardihankintoja, joista päättävät suomalaiset upseerit ja valtionhallinnon virkamiehet. He lukevat Sotilasaikakauslehteä, sotilasalan johtavaa ammattilehteä.

Sotilasaikakauslehti käsittelee puolustusvoimien hankintoja, koulutusta, turvallisuuspolitiikkaa, strategiaa ja ajankohtaisia aiheita.

Varaamalla ilmoitustilaa varmistat yrityksesi näkymisen puolustusvoimien päättäjille.

Varmista näkyvyytesi
puolustusvoimien päättäjille

Posti Green

insta

TURVALLISEN DIGITALISAATION EDELLÄKÄVIJÄ

PUOLUSTUSVOIMIEN STRATEGINEN KUMPPANI

Älykkäät johtamis- ja koulutusjärjestelmät | Asiantuntijapalvelut
Kyber- ja tietoturva | Analytiikka-, AI- ja dataratkaisut | Autonomia
Avioniikan MRO- ja elinkaari palvelut | Ilmailuratkaisut ja -palvelut

insta.fi